

Криворізький національний університет
Гірничо-металургійний факультет
Кафедра охорони праці та цивільної безпеки

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Тема: «Розробка заходів
з підвищення ефективності управління охороною праці
у підрядних організаціях»

Виконав з во групи ЦБ-22
Андрій Горб
Керівник
Професор Лапшин О.О.

Кривий Ріг
2026

КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Гірничо-металургійний факультет
Кафедра охорони праці та цивільної безпеки
спеціальність 263 «Цивільна безпека»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. каф. _____

«__» _____ 2026 р

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

з во Горб Андрію Дмитровичу Група ЦБ-22

1. Тема випускної роботи: «Розробка заходів з підвищення ефективності управління охороною праці у підрядних організаціях»

2. Вихідні данні: інформація з літературних джерел та статистичної звітності підприємств щодо безпечної організації робіт у підрядних організаціях»

3. Перелік обов'язкового графічного матеріалу:

Звіти з травматизму, протоколи, приписи, ПОР, карти ризику, карти атестації робочих місць, колективні угоди, політики, процедури, інструкції з охорони праці тощо

4. Етапи виконання випускної роботи

№ з/п	Етапи і розділи проектування	ТИЖНІ					
		1,2	3,4,5,6	7,8,9	10,11,12,13	14	15
1	Розділ 1	+					
2	Розділ 2		+				
3	Розділ 3			+			
4.	Висновки				+		
5.	Підготовка до захисту				+	+	

5. Дата видачі завдання

«__» _____ 20__ р.

Керівник _____
(підпис)

(посада, прізвище)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка кваліфікаційної роботи містить: 75 сторінок; 5 рисунків; 7 таблиць; 30 літературних джерел, 2 Додатки.

Мета і завдання роботи. Метою даної бакалаврської роботи є розробка заходів з підвищення ефективності управління охороною праці у підрядних організаціях під час виконання робіт на території замовника.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**: проаналізувати нормативно-правову базу, що регулює порядок допуску підрядних організацій до виконання робіт на території замовника; дослідити особливості організації об'єктового режиму та оформлення дозвільної документації; визначити проблемні аспекти взаємодії «замовник – підрядник» у сфері охорони праці; проаналізувати стан управління охороною праці у підрядних організаціях; виявити основні виробничі ризики, що виникають під час виконання робіт підрядниками; розробити комплекс організаційних, технічних та управлінських заходів, спрямованих на підвищення ефективності системи управління охороною праці; обґрунтувати економічну доцільність впровадження запропонованих заходів.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес організації та управління охороною праці під час виконання робіт підрядними організаціями. Предметом дослідження є сукупність організаційних, правових та технічних заходів, спрямованих на забезпечення безпечних умов праці працівників підрядних організацій на території замовника.

Методи дослідження. У процесі виконання бакалаврської роботи застосовано такі методи дослідження: аналіз нормативно-правових актів з охорони праці та цивільного законодавства; системний аналіз організації управління охороною праці; метод порівняльного аналізу; метод експертної оцінки виробничих ризиків; аналітичний та графічний методи обробки інформації; економічний аналіз ефективності запропонованих заходів.

Практичне значення роботи. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання розроблених рекомендацій для вдосконалення системи управління охороною праці на підприємствах, що залучають підрядні організації. Запропоновані заходи можуть бути впроваджені в діяльність виробничих підприємств, будівельних компаній та інших суб'єктів господарювання з метою зниження рівня виробничого травматизму, мінімізації професійних ризиків та підвищення загального рівня безпеки праці. Реалізація запропонованих рішень сприятиме формуванню чіткої системи взаємодії між замовником і підрядником, підвищенню рівня відповідальності сторін та забезпеченню належного контролю за виконанням вимог законодавства з охорони праці.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 РОЗДІЛ 1 НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДОПУСКУ ПІДРЯДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ТЕРИТОРІЮ ЗАМОВНИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ.....	7
1.1. Правове регулювання взаємовідносин «замовник – підрядник» у сфері охорони праці.....	7
1.2. Документальне оформлення допуску підрядної організації до виконання робіт на території замовника.....	11
1.3. Об’єктовий режим як елемент забезпечення безпеки праці підрядних організацій.....	15
1.4. Особливості організації інструктажів з охорони праці для працівників підрядних організацій.....	19
1.5. Особливості організації охорони праці на будівельних майданчиках при залученні підрядних організацій.....	21
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 1.....	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ У ПІДРЯДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.....	27
2.1. Загальна характеристика підприємств.....	27
2.2. Аналіз існуючої системи управління охороною праці.....	31
2.3. Виявлення недоліків у взаємодії «замовник – підрядник».....	35
2.4. Оцінка професійних ризиків при виконанні підрядних робіт.....	39
2.5. Оцінка виробничих ризиків та рівня травматизму.....	41
ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 2.....	43
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ЗАХОДІВ З ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ У ПІДРЯДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.....	46
3.1. Удосконалення процедури допуску підрядників.....	46
3.2. Удосконалення системи управління професійними ризиками.....	47
3.3. Удосконалення навчання та контролю знань з охорони праці.....	49
3.4. Економічне обґрунтування запропонованих заходів.....	52
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	67
ЛІТЕРАТУРА.....	69
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку економіки України значна частина виробничих, будівельних, монтажних, ремонтних та сервісних робіт виконується із залученням підрядних організацій. Така форма співпраці дозволяє підприємствам оптимізувати витрати, залучати вузькопрофільних спеціалістів та забезпечувати гнучкість виробничих процесів. Водночас активне використання підрядних організацій суттєво ускладнює систему управління охороною праці, особливо у випадках виконання робіт на території замовника або на об'єктах підвищеної небезпеки.

Проблематика забезпечення безпечних умов праці підрядних організацій набуває особливої актуальності у зв'язку з тим, що відповідальність за організацію безпечних умов праці фактично розподіляється між замовником і підрядником. При цьому чинне законодавство України з питань охорони праці та цивільно-правового регулювання не завжди однозначно визначає межі такої відповідальності. У практичній діяльності це призводить до виникнення правових колізій, формального підходу до організації допуску працівників підрядника на територію замовника, недостатнього контролю за виконанням вимог безпеки та, як наслідок, підвищеного рівня виробничих ризиків.

Особливу складність становлять роботи підвищеної небезпеки, що виконуються на діючих підприємствах, будівельних майданчиках, у зонах розташування інженерних комунікацій, електроустановок, тепломеханічного обладнання, газорозподільних систем тощо. У таких умовах ризики виникнення нещасних випадків значно зростають через поєднання діяльності декількох організацій, різний рівень підготовки персоналу, недостатню координацію дій та відсутність єдиної системи управління професійними ризиками.

Аналіз статистичних даних свідчить, що значна частина нещасних випадків на виробництві відбувається саме під час виконання робіт

підрядними організаціями. Основними причинами є порушення вимог нормативно-правових актів з охорони праці, недостатній контроль за дотриманням технологічних процесів, відсутність чітко визначених процедур допуску до виконання робіт, неналежне інформування працівників підрядника про специфічні небезпеки виробничого об'єкта.

У сучасних умовах господарювання особливого значення набуває системний підхід до управління охороною праці, який передбачає не лише формальне виконання нормативних вимог, а й впровадження комплексних організаційно-технічних заходів, спрямованих на попередження виробничого травматизму та професійних захворювань. Водночас практика показує, що взаємодія між замовником і підрядником часто обмежується укладанням договору підряду без належного опрацювання механізмів координації у сфері безпеки праці.

Окрему проблему становить питання проведення інструктажів з охорони праці працівникам підрядних організацій. З одного боку, працівники повинні бути поінформовані про небезпеки, що існують на території замовника. З іншого боку, проведення повноцінного інструктажу представником замовника може створювати правові підстави для визнання трудових відносин між замовником і працівником підрядника. Така правова невизначеність потребує чіткого нормативного та організаційного врегулювання.

В умовах реформування системи охорони праці в Україні та наближення її до європейських стандартів особливого значення набуває управління професійними ризиками. Європейський підхід передбачає пріоритет превентивних заходів, системне планування безпеки, координацію дій усіх учасників виробничого процесу та чітке документування процедур. Застосування цих принципів у взаємодії «замовник – підрядник» є необхідною умовою підвищення рівня безпеки праці.

Таким чином, актуальність теми бакалаврської роботи зумовлена необхідністю удосконалення існуючих механізмів управління охороною праці у підрядних організаціях, розроблення ефективних процедур допуску до виконання робіт, чіткого розмежування відповідальності між сторонами та впровадження сучасних методів оцінки і мінімізації професійних ризиків.

РОЗДІЛ 1

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДОПУСКУ ПІДРЯДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ТЕРИТОРІЮ ЗАМОВНИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ

1.1. Правове регулювання взаємовідносин «замовник – підрядник» у сфері охорони праці

Сучасна практика господарської діяльності передбачає активне залучення підрядних організацій до виконання спеціалізованих робіт. Така модель співпраці характерна для будівельної галузі, промислового виробництва, енергетики, транспорту та інших сфер, де виконання окремих технологічних процесів передається стороннім суб'єктам господарювання. Водночас участь декількох незалежних організацій в одному виробничому процесі значно ускладнює систему управління охороною праці, особливо якщо роботи виконуються на території замовника.

Правові відносини між замовником і підрядником регулюються нормами цивільного та господарського законодавства. Підставою для співпраці є договір підряду, відповідно до якого одна сторона зобов'язується виконати певний обсяг робіт, а інша прийняти їх результат і оплатити. Проте укладення договору саме по собі не означає автоматичного допуску працівників підрядної організації до виробничих об'єктів замовника. Для цього необхідне виконання додаткових вимог, пов'язаних із забезпеченням безпеки праці та дотриманням встановленого режиму на території підприємства.

Особливе значення має ситуація, коли роботи здійснюються на будівельних об'єктах. У такому випадку допуск до виконання робіт регламентується не лише договором підряду, а й нормами містобудівного законодавства. Перед початком підготовчих або будівельних робіт замовник зобов'язаний отримати відповідні дозвільні документи.

Підготовчі роботи можуть включати облаштування будівельного майданчика, встановлення огорожень, організацію тимчасових споруд, підведення комунікацій тощо. Виконання ж безпосередніх будівельних робіт можливе лише після оформлення окремого дозволу, що надає право на повноцінне здійснення будівництва та підключення об'єкта до інженерних мереж.

Таким чином, для будівельних майданчиків характерна багаторівнева система правового регулювання, що поєднує договірні відносини та адміністративні процедури отримання дозволів. Це створює додаткові гарантії безпеки, але водночас потребує чіткої координації між сторонами. Якщо роботи виконуються на території діючого підприємства, правове регулювання має свої особливості. Територією підприємства вважається земельна ділянка разом із розташованими на ній виробничими, адміністративними та допоміжними будівлями, які використовуються у господарській діяльності. На відміну від будівельного майданчика, діюче підприємство функціонує у звичайному режимі, що передбачає наявність технологічних процесів, інженерних мереж, транспортних потоків, устаткування та інших факторів підвищеної небезпеки.

За таких умов допуск підрядника потребує документального оформлення. Залежно від характеру робіт можуть застосовуватися різні форми документів: акти передачі фронту робіт, акти-допуски на виконання будівельно-монтажних або інших робіт підвищеної небезпеки, спеціальні дозволи, ордери чи погодження. Вибір конкретного документа визначається видом діяльності, галузевими правилами та рівнем потенційного ризику.

У документі, який надає право виконувати роботи на території замовника, зазвичай визначаються:

- межі робочої зони;
- відповідальна особа від замовника;
- перелік організаційних і технічних заходів безпеки;

- умови підключення до інженерних мереж;
- вимоги щодо зберігання матеріалів і пересування транспорту;
- порядок взаємодії у разі виникнення аварійних ситуацій.

Відповідальність за оформлення допуску покладається на уповноважену особу замовника. Водночас за безпечне виконання робіт у межах виділеної зони відповідає підрядна організація, якщо інше не передбачено нормативними актами або умовами договору.

Важливим елементом правового регулювання є встановлення об'єктового режиму. Йдеться про сукупність правил, які регламентують перебування сторонніх осіб на території підприємства, порядок входу та виходу, переміщення транспорту, використання обладнання та дотримання внутрішнього розпорядку. Об'єктовий режим може включати пропускну систему, реєстрацію відвідувачів, вимоги щодо засобів індивідуального захисту та обмеження доступу до окремих зон.

Окрему увагу слід приділити питанню інструктажів з охорони праці. Працівники підрядної організації повинні бути поінформовані про небезпеки, що існують на території замовника. Проте проведення повного вступного інструктажу представником замовника може створювати ризик визнання таких відносин трудовими. У зв'язку з цим законодавство передбачає обережний підхід: замовник має право ознайомлювати представників підрядника з особливостями об'єкта та вимогами безпеки, але без формування ознак трудових відносин.

Особливі вимоги встановлюються для підприємств підвищеної небезпеки, зокрема в енергетичній, металургійній або газовій галузях. У таких випадках порядок допуску може передбачати розроблення спільних заходів безпеки, погодження з відповідними службами, а також оформлення нарядів-допусків у межах галузевих правил.

Отже, правове регулювання взаємодії «замовник – підрядник» у сфері охорони праці має комплексний характер. Воно охоплює договірні

відносини, адміністративні процедури отримання дозволів, внутрішні нормативні документи підприємства та спеціальні галузеві правила. Ефективність такої системи залежить від чіткого розмежування відповідальності, належного документального оформлення допуску та узгодженості дій усіх учасників виробничого процесу.

Наявність певних прогалин і неоднозначностей у чинному законодавстві створює передумови для формального підходу до організації безпеки праці підрядних організацій. Саме тому подальше вдосконалення механізмів управління охороною праці у сфері підрядних робіт є необхідною умовою зниження виробничих ризиків і підвищення рівня безпеки на підприємствах.

1.2. Документальне оформлення допуску підрядної організації до виконання робіт на території замовника

Належне документальне оформлення допуску підрядної організації до виконання робіт є одним із ключових елементів системи управління охороною праці. Формальний характер такого допуску або відсутність чітко визначених процедур створюють передумови для виникнення аварійних ситуацій, виробничого травматизму та правових спорів щодо розподілу відповідальності між сторонами.

Особливістю взаємодії «замовник – підрядник» є те, що працівники підрядної організації виконують роботи на території, яка їм не належить та перебуває під контролем іншого суб'єкта господарювання. Саме тому законодавством передбачено оформлення спеціальних документів, які визначають умови, межі та порядок виконання робіт.

1.2.1. Акт передачі фронту робіт

Одним із первинних документів є акт передачі фронту робіт або об'єкта в цілому. Цей документ підтверджує, що замовник передав підряднику визначену ділянку або частину об'єкта для виконання робіт. У ньому зазначаються межі території, технічний стан об'єкта, наявність небезпечних факторів, а також особливі умови виконання робіт.

Передача фронту робіт має важливе юридичне значення, оскільки саме з цього моменту підрядник несе відповідальність за організацію робіт у межах визначеної зони. Разом з тим замовник зобов'язаний надати достовірну інформацію про специфіку об'єкта, розташування інженерних комунікацій, наявність діючого обладнання та інші потенційні ризики.

1.2.2. Акт-допуск на виконання робіт

У випадках виконання робіт на території діючого підприємства або при здійсненні робіт підвищеної небезпеки застосовується акт-допуск. Цей документ має більш деталізований характер і регламентує порядок взаємодії між сторонами.

В акті-допуску, як правило, визначаються:

- конкретне місце виконання робіт;
- відповідальні особи від замовника та підрядника;
- перелік небезпечних і шкідливих виробничих факторів;
- організаційно-технічні заходи безпеки;
- вимоги щодо використання засобів індивідуального та колективного захисту;
- порядок дій у разі аварії або нещасного випадку.

Наявність такого документа забезпечує чітке розмежування відповідальності та дозволяє уникнути подвійного трактування обов'язків сторін.

1.2.3. Дозвільні документи

Залежно від характеру робіт та їх місця виконання може вимагатися оформлення додаткових дозволів або погоджень. Це стосується, зокрема:

- робіт в охоронних зонах електричних мереж;
- виконання робіт поблизу газорозподільних систем;
- робіт у смузі відведення автомобільних доріг;
- проведення земляних або ремонтних робіт із порушенням благоустрою;
- використання лісових ресурсів.

У таких випадках підрядник або замовник повинні отримати відповідний дозвіл від компетентного органу чи експлуатуючої організації. Відсутність належного погодження може стати підставою для зупинення робіт або притягнення до адміністративної відповідальності.

1.2.4. Наряд-допуск та його особливості

Для окремих видів робіт підвищеної небезпеки застосовується наряд-допуск. Його оформлення передбачає визначення складу виконавців, обсягу робіт, умов їх безпечного виконання та терміну дії документа.

Слід враховувати, що наряд-допуск не замінює акт-допуск у випадках, коли йдеться про передачу території або виділення робочої зони підряднику. Якщо робоча зона не може бути ізольована від діючих технологічних процесів (наприклад, у разі проходження через неї діючих комунікацій або роботи вантажопідіймальних механізмів), порядок допуску має бути більш складним і передбачати безпосередню участь відповідальних осіб замовника.

1.2.5. Визначення відповідальної особи

Однією з обов'язкових умов допуску є призначення відповідальної особи від замовника, яка контролює дотримання вимог безпеки під час

перебування підрядника на території підприємства. Така особа організовує ознайомлення з правилами об'єктового режиму, погоджує виконання робіт, координує взаємодію між структурними підрозділами.

Водночас підрядник також призначає відповідального керівника робіт, який забезпечує виконання вимог охорони праці у межах своєї компетенції.

1.2.6. Організаційно-технічні заходи як обов'язкова складова допуску

Документальне оформлення допуску не обмежується лише підписанням відповідних актів. Обов'язковою складовою є розроблення та впровадження організаційно-технічних заходів безпеки. До них можуть належати:

- встановлення тимчасових огорожень;
- визначення маршрутів руху транспорту;
- регламент підключення до електромереж;
- контроль за концентрацією шкідливих речовин;
- обмеження доступу сторонніх осіб до небезпечних зон;
- координація дій у разі суміщення декількох видів робіт.

Зазначені заходи повинні бути відображені в документації та доведені до відома відповідальних осіб.

1.2.7. Облік та контроль

Хоча законодавство не завжди прямо вимагає ведення спеціального журналу реєстрації допусків, на практиці доцільним є впровадження внутрішнього обліку виданих актів та дозволів. Це дозволяє систематизувати інформацію, контролювати строки дії документів і забезпечувати прозорість процедур.

Також може застосовуватися журнал реєстрації відвідувачів або сторонніх організацій, що дозволяє здійснювати контроль за перебуванням працівників підрядника на території об'єкта.

1.2.8. Узагальнення

Отже, документальне оформлення допуску підрядної організації є комплексною процедурою, що включає:

- передачу фронту робіт;
- оформлення акта-допуску;
- отримання необхідних дозволів та погоджень;
- визначення відповідальних осіб;
- розроблення організаційно-технічних заходів;
- здійснення контролю за виконанням вимог безпеки.

Системний підхід до документального забезпечення допуску дозволяє мінімізувати виробничі ризики, уникнути правових конфліктів та підвищити ефективність управління охороною праці при виконанні робіт підрядними організаціями.

Перелік основних документів, що визначають порядок допуску підрядної організації на територію замовника, наведено у Додатку 1.

1.3. Об'єктовий режим як елемент забезпечення безпеки праці підрядних організацій

Виконання робіт підрядними організаціями на території замовника пов'язане не лише з виробничими ризиками, а й з необхідністю дотримання встановленого порядку перебування сторонніх осіб на об'єкті. З цією метою на підприємствах упроваджується об'єктовий режим, який є важливою складовою системи управління охороною праці та загальної безпеки.

Об'єктовий режим слід розглядати як сукупність організаційних, правових і технічних заходів, спрямованих на забезпечення контролю за доступом осіб, транспортних засобів і матеріальних ресурсів на територію підприємства. Його основною метою є збереження майна, запобігання несанкціонованому доступу, а також захист життя і здоров'я працівників та інших осіб, які перебувають на об'єкті.

Залежно від особливостей діяльності підприємства об'єктовий режим поділяється на внутрішній та пропускний. Внутрішній режим регламентує правила поведінки та переміщення осіб безпосередньо в межах об'єкта, включаючи виробничі, адміністративні та допоміжні приміщення. Пропускний режим визначає порядок входу та виходу на територію підприємства, контролює пересування транспорту і матеріальних цінностей.

Для підрядних організацій об'єктовий режим має особливе значення, оскільки їх працівники не є штатними співробітниками підприємства-замовника та можуть не бути обізнаними зі специфікою внутрішніх процесів. Саме тому замовник зобов'язаний довести до відома підрядника вимоги щодо об'єктового режиму до початку виконання робіт.

Як правило, правила об'єктового режиму затверджуються розпорядчим документом керівника підприємства. У ньому визначаються категорії осіб, які мають право перебування на об'єкті, порядок оформлення перепусток, обмеження доступу до окремих зон, вимоги щодо використання засобів індивідуального захисту, а також відповідальність за порушення встановлених правил.

Під час первинного допуску підрядної організації відповідальна особа від замовника ознайомлює представника підрядника з вимогами об'єктового режиму. Таке ознайомлення може здійснюватися у формі інструкції, пам'ятки або іншого локального нормативного документа. У

ряді випадків факт ознайомлення фіксується у спеціальному журналі або підтверджується підписом уповноваженої особи підрядника.

Дотримання об'єктового режиму безпосередньо впливає на рівень безпеки праці. Зокрема, встановлення чітких маршрутів пересування транспорту та працівників дозволяє знизити ризик наїздів і зіткнень, а обмеження доступу до небезпечних зон — запобігти несанкціонованому перебуванню осіб поблизу джерел підвищеної небезпеки. Крім того, контроль за використанням засобів індивідуального захисту сприяє зменшенню ймовірності травмування.

Особливу роль об'єктовий режим відіграє у випадках суміщення діяльності замовника з роботами підрядника. Якщо на території підприємства одночасно здійснюються основні виробничі процеси та ремонтні або будівельно-монтажні роботи, ризики значно зростають. У таких умовах об'єктовий режим дозволяє координувати дії різних підрозділів і підрядних організацій, визначати пріоритети безпеки та оперативно реагувати на небезпечні ситуації.

Контроль за дотриманням об'єктового режиму покладається на керівництво підприємства або спеціально уповноважених осіб, зокрема службу охорони. Водночас підрядна організація несе відповідальність за поведінку своїх працівників і зобов'язана забезпечити виконання ними встановлених правил. У разі порушення об'єктового режиму замовник має право застосувати обмежувальні заходи аж до припинення робіт.

Окремо слід зазначити, що об'єктовий режим не повинен створювати перешкод для дій аварійних, медичних або рятувальних служб у разі виникнення надзвичайних ситуацій. Для таких випадків зазвичай передбачається спрощений або безперешкодний доступ на територію підприємства.

Таким чином, об'єктовий режим є важливим інструментом управління безпекою праці під час залучення підрядних організацій. Його

ефективність залежить від чіткості встановлених правил, належного інформування підрядника, системного контролю та відповідального ставлення всіх учасників виробничого процесу. У поєднанні з іншими організаційно-технічними заходами об'єктовий режим сприяє зниженню виробничих ризиків і підвищенню загального рівня охорони праці на підприємстві.

1.4. Особливості організації інструктажів з охорони праці для працівників підрядних організацій

Одним із найбільш дискусійних питань у взаємодії «замовник – підрядник» є порядок проведення інструктажів з охорони праці працівникам підрядної організації. З одного боку, необхідно забезпечити належний рівень інформування про виробничі ризики та специфіку об'єкта. З іншого боку важливо уникнути порушення меж цивільно-правових відносин та формування ознак трудових відносин між замовником і працівниками підрядника.

У загальній системі управління охороною праці інструктаж є одним із базових превентивних заходів, спрямованих на попередження виробничого травматизму. Він передбачає доведення до працівників інформації про небезпечні та шкідливі виробничі фактори, правила безпечного виконання робіт, порядок дій у разі аварії або нещасного випадку. Водночас у випадку підрядних організацій виникає питання: хто саме повинен проводити такий інструктаж і в якій формі.

Працівники підрядника перебувають у трудових відносинах зі своєю організацією, а не із замовником. Отже, первинна відповідальність за навчання та перевірку знань з охорони праці покладається саме на роботодавця, тобто підрядну організацію. Саме вона повинна забезпечити

проходження працівниками відповідного навчання, інструктажів і медичних оглядів до направлення їх на об'єкт.

Разом із тим, якщо роботи виконуються на території діючого підприємства, працівники підрядника повинні бути ознайомлені з особливостями конкретного об'єкта. До таких особливостей належать:

- специфіка технологічних процесів;
- розташування інженерних мереж;
- наявність зон підвищеної небезпеки;
- порядок взаємодії з персоналом замовника;
- вимоги об'єктового режиму;
- правила евакуації та дії у разі надзвичайних ситуацій.

Таке ознайомлення може здійснюватися уповноваженою особою замовника. Однак важливо розмежовувати інструктаж як елемент трудових відносин та інформування як складову організації безпечного перебування на території підприємства. Неправильне оформлення цієї процедури може призвести до правових колізій, коли відносини між сторонами можуть бути трактовані як трудові.

У практичній діяльності застосовуються різні підходи до вирішення цього питання. Найбільш доцільним є варіант, коли замовник проводить ознайомлення відповідальної особи підрядника з вимогами безпеки та об'єктового режиму, а остання забезпечує доведення цієї інформації до своїх працівників. Такий підхід дозволяє зберегти межі цивільно-правових відносин і водночас забезпечити необхідний рівень безпеки.

Окремі види робіт, зокрема ті, що виконуються в електроустановках, у зонах дії тепломеханічного обладнання або в інших умовах підвищеної небезпеки, можуть вимагати додаткового спеціалізованого інформування. У таких випадках можуть розроблятися спільні заходи безпеки, погоджені між сторонами, із визначенням конкретних обов'язків та порядку контролю.

Необхідно також враховувати ситуації, коли підряднику виділяється окрема ізольована робоча зона, що не пов'язана з діючими технологічними процесами підприємства. За таких умов обсяг інформування може бути мінімальним і обмежуватися правилами перебування на території об'єкта.

Важливою складовою організації інструктажів є їх документальне підтвердження. Хоча законодавство не завжди прямо вимагає внесення записів щодо працівників підрядника до журналів замовника, доцільним є внутрішнє врегулювання цього питання локальними нормативними актами підприємства. Це дозволяє забезпечити прозорість процедур та підтвердити виконання обов'язків щодо інформування у разі виникнення спірних ситуацій.

Таким чином, організація інструктажів для працівників підрядних організацій повинна базуватися на принципах:

- чіткого розмежування відповідальності сторін;
- дотримання цивільно-правового характеру відносин;
- забезпечення достатнього рівня інформування про виробничі ризики;
- документального підтвердження виконаних заходів.

Ефективна система інформування та навчання є важливим інструментом запобігання нещасним випадкам і створює передумови для формування культури безпечної праці при виконанні робіт підрядними організаціями.

1.5. Особливості організації охорони праці на будівельних майданчиках при залученні підрядних організацій

Будівельні майданчики належать до об'єктів із підвищеним рівнем виробничого ризику. Виконання робіт у таких умовах супроводжується впливом небезпечних факторів, серед яких роботи на висоті, використання

вантажопідіймальних механізмів, експлуатація будівельної техніки, виконання електромонтажних і зварювальних операцій, переміщення великогабаритних матеріалів. У разі залучення декількох підрядних організацій ризики додатково зростають через необхідність координації їхніх дій.

На відміну від території діючого підприємства, будівельний майданчик часто має тимчасовий характер, а його інфраструктура формується поступово в процесі виконання робіт. Саме тому організація охорони праці на таких об'єктах потребує системного планування та попереднього визначення заходів безпеки ще на етапі підготовки до будівництва.

Одним із ключових елементів є розроблення плану заходів з охорони праці для конкретного будівельного майданчика. Такий план повинен містити комплекс організаційних і технічних рішень, спрямованих на мінімізацію професійних ризиків. У ньому визначаються:

- порядок організації робочих місць;
- схеми руху транспорту та пішоходів;
- місця розташування небезпечних зон;
- умови використання засобів колективного та індивідуального захисту;
- заходи щодо електробезпеки;
- правила експлуатації машин і механізмів;
- порядок взаємодії між підрядниками.

Особливе значення має координація дій усіх учасників будівництва. Якщо на майданчику одночасно працюють декілька підрядників або субпідрядників, необхідно визначити відповідальну особу або координатора з питань охорони праці. Його функції можуть включати:

- узгодження графіків виконання робіт;
- контроль за дотриманням вимог безпеки;

- організацію обміну інформацією між підрядниками;
- перевірку наявності необхідної документації;
- реагування на виявлені порушення.

Такий підхід дозволяє уникнути небезпечного суміщення робіт, наприклад, виконання висотних робіт над зонами переміщення людей або одночасного проведення зварювальних робіт поблизу легкозаймистих матеріалів.

Важливим аспектом є чітке визначення меж відповідальності. Генеральний підрядник, як правило, несе загальну відповідальність за організацію безпечних умов на будівельному майданчику, тоді як кожен субпідрядник відповідає за безпеку власних працівників і дотримання встановлених вимог. Розподіл обов'язків повинен бути закріплений у договорах і внутрішніх документах.

Значну увагу необхідно приділяти підготовці території до початку робіт. До таких заходів належать:

- встановлення огорожень і попереджувальних знаків;
- облаштування безпечних проходів;
- організація освітлення;
- перевірка стану інженерних мереж;
- забезпечення засобами пожежогасіння.

Окремим напрямом є контроль за технічним станом будівельної техніки та механізмів. Перед початком робіт необхідно переконатися у справності обладнання, наявності необхідних дозволів та відповідної кваліфікації операторів.

Не менш важливим є інформування працівників підрядних організацій про специфіку майданчика та потенційні небезпеки. Усі заходи з безпеки повинні бути зрозумілими та доступними для сприйняття, незалежно від рівня професійної підготовки працівників.

У випадку виникнення аварійних ситуацій або нещасних випадків має бути передбачений чіткий порядок дій: повідомлення відповідальних осіб, зупинення робіт, надання першої допомоги, взаємодія з аварійними службами. Наявність заздалегідь розробленого алгоритму дозволяє зменшити тяжкість наслідків і мінімізувати матеріальні втрати.

Таким чином, організація охорони праці на будівельних майданчиках при залученні підрядних організацій повинна базуватися на принципах комплексності, планування, координації та персональної відповідальності.

Ефективна система управління безпекою на таких об'єктах можлива лише за умови чіткого розподілу обов'язків, належного документального супроводу та постійного контролю за виконанням встановлених вимог.

Висновки до розділу 1

У першому розділі бакалаврської роботи було розглянуто нормативно-правові та організаційні основи взаємодії замовника і підрядної організації у сфері охорони праці. Проведений аналіз дозволив зробити наступні висновки.

1. Взаємовідносини між замовником і підрядником мають комплексний характер і регулюються нормами цивільного, господарського, містобудівного законодавства та спеціальними нормативно-правовими актами з охорони праці. Договір підряду є юридичною основою співпраці, проте для фактичного допуску підрядної організації до виконання робіт необхідне оформлення додаткових організаційних і дозвільних документів.

2. Документальне забезпечення допуску підрядника (акти передачі фронту робіт, акти-допуски, наряди-допуски, спеціальні дозволи та погодження) виконує важливу функцію розмежування відповідальності сторін та визначення конкретних умов безпечного виконання робіт. Належне оформлення цих документів є необхідною умовою ефективного управління професійними ризиками.

3. Об'єктовий режим виступає дієвим механізмом контролю за перебуванням сторонніх осіб на території підприємства. Його дотримання дозволяє мінімізувати ризики несанкціонованого доступу до небезпечних зон, забезпечити впорядкованість виробничих процесів і підвищити загальний рівень безпеки.

4. Організація інструктажів для працівників підрядних організацій потребує чіткого розмежування обов'язків між сторонами. Основна відповідальність за навчання з охорони праці покладається на підрядника як роботодавця, тоді як замовник забезпечує інформування щодо специфіки власного об'єкта. Неправильне оформлення цієї процедури може спричинити правові колізії.

5. Будівельні майданчики характеризуються підвищеним рівнем небезпеки, що обумовлює необхідність попереднього планування заходів з охорони праці, координації діяльності декількох підрядників і постійного контролю за дотриманням встановлених вимог.

Таким чином, теоретичний аналіз показав, що ефективність управління охороною праці при залученні підрядних організацій залежить від системності підходу, чіткого документального оформлення процедур, визначення відповідальних осіб та координації дій усіх учасників виробничого процесу. Водночас виявлені правові неоднозначності та практичні проблеми свідчать про наявність резервів для вдосконалення існуючої системи управління.

У другому розділі роботи планується здійснити практичний аналіз стану управління охороною праці у підрядних організаціях (на прикладі конкретного підприємства). Зокрема, буде:

- наведено характеристику об'єкта дослідження;
- проаналізовано діючу систему управління охороною праці;
- оцінено порядок допуску підрядників та рівень організації контролю;
- визначено основні виробничі ризики;
- виявлено проблемні аспекти взаємодії «замовник – підрядник».

Отримані результати стануть підґрунтям для розроблення у третьому розділі комплексу заходів з підвищення ефективності управління охороною праці.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ У ПІДРЯДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

2.1. Загальна характеристика підприємства

2.1.1. Загальні відомості про підприємство та організаційна структура

Публічне акціонерне товариство «АрселорМіттал Кривий Ріг» є одним із найбільших металургійних підприємств України та входить до складу міжнародної групи ArcelorMittal, що є провідним світовим виробником сталі. Комбінат здійснює видобуток залізної руди, її збагачення, виробництво коксу, виплавку чавуну та сталі, а також виготовлення прокатної продукції. Виробнича діяльність має безперервний характер та пов'язана з експлуатацією складного технологічного обладнання, використанням енергоємних процесів, роботою з високими температурами, підвищеним тиском, небезпечними газами та великогабаритними механізмами.

З огляду на масштаби виробництва, значну кількість структурних підрозділів і високий рівень технологічної складності, підприємство відноситься до категорії об'єктів підвищеної небезпеки. Це зумовлює особливі вимоги до організації системи управління охороною праці, у тому числі під час виконання робіт підрядними організаціями.

Організаційна структура ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» побудована за функціонально-виробничим принципом і включає виробничі, технічні, адміністративні та допоміжні підрозділи.

До складу підприємства входять: гірничий департамент (видобуток і збагачення залізної руди); коксохімічне виробництво; сталеплавильне виробництво; доменне виробництво; енергетичні служби; прокатні цехи; транспортні підрозділи; ремонтні та сервісні служби; підрозділи екології, безпеки та охорони праці.

У структурі управління виділяється окремий блок, відповідальний за безпеку виробництва та охорону праці. Особливістю організаційної структури є постійна взаємодія основних виробничих підрозділів із підрядними організаціями.

Підрядники залучаються для виконання:

- ремонтних робіт;
- реконструкції та модернізації обладнання;
- будівельно-монтажних робіт;
- технічного обслуговування;
- спеціалізованих робіт підвищеної небезпеки.

Таким чином, підприємство систематично працює в умовах одночасного функціонування штатного персоналу та працівників сторонніх організацій, що безпосередньо впливає на організацію системи управління охороною праці.

2.1.2. Система управління охороною праці

На підприємстві функціонує багаторівнева система управління охороною праці, що інтегрована у загальну систему виробничого менеджменту. Її основними елементами є:

- служба охорони праці;
- служба промислової безпеки;
- служба пожежної безпеки;
- підрозділи технічного контролю;
- відповідальні особи у виробничих підрозділах.

Система управління охороною праці базується на принципах превентивності, управління професійними ризиками та постійного контролю за дотриманням нормативних вимог. Особлива увага приділяється:

- ідентифікації небезпечних факторів;

- оцінці виробничих ризиків;
- розробленню заходів щодо їх мінімізації;
- організації навчання та інструктажів;
- контролю за станом обладнання та засобів захисту.

Враховуючи масштаби підприємства, питання взаємодії із підрядними організаціями є складовою системи управління охороною праці. Для цього на підприємстві застосовуються процедури:

- оформлення актів-допусків;
- погодження робіт підвищеної небезпеки;
- визначення відповідальних осіб від замовника;
- контроль за дотриманням об'єктового режиму;
- координація дій під час суміщення робіт.

Особливу роль відіграє управління ризиками під час виконання ремонтних і будівельно-монтажних робіт, які часто здійснюються без зупинки основного виробництва. У таких умовах важливо забезпечити чітке розмежування зон відповідальності, уникнути перетину технологічних процесів і запобігти виникненню аварійних ситуацій.

2.1.3. Характер виконуваних робіт та виробничі ризики

Діяльність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» пов'язана з виконанням робіт, які характеризуються підвищеним рівнем небезпеки. Серед них:

- роботи на висоті;
- роботи у замкнених просторах;
- газонебезпечні роботи;
- експлуатація вантажопідіймальних механізмів;
- роботи поблизу діючих електроустановок;
- зварювальні та вогневі роботи;
- ремонт і демонтаж великогабаритного обладнання.

Більшість із зазначених видів діяльності виконуються як штатним персоналом, так і підрядними організаціями. Це створює додаткові ризики, пов'язані з:

- недостатнім рівнем обізнаності підрядників про специфіку технологічних процесів;
- можливим суміщенням небезпечних операцій;
- різним рівнем культури безпеки у різних організаціях;
- складністю координації робіт у межах одного виробничого майданчика.

Крім того, підприємство займає значну територію та має розгалужену інфраструктуру, що ускладнює контроль за переміщенням персоналу та техніки.

Висновки за підрозділом 2.1.

З огляду на масштаби, характер виробництва та кількість залучених підрядних організацій, ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» є типовим прикладом підприємства, де ефективність управління охороною праці безпосередньо залежить від правильно організованої взаємодії «замовник – підрядник». Високий рівень виробничих ризиків, безперервність технологічних процесів та складна організаційна структура потребують системного підходу до:

- оформлення допуску підрядників;
- координації робіт;
- управління професійними ризиками;
- контролю виконання вимог безпеки.

Саме ці аспекти будуть детально проаналізовані у наступному підрозділі, де буде здійснено оцінку діючої системи управління охороною праці та визначено проблемні питання у сфері взаємодії з підрядними організаціями.

2.2. Аналіз існуючої системи управління охороною праці

ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» належить до підприємств із високим рівнем виробничої небезпеки, що зумовлює необхідність функціонування комплексної системи управління охороною праці. Враховуючи значну кількість підрядних організацій, які залучаються до виконання ремонтних, будівельно-монтажних та спеціалізованих робіт, особливої актуальності набуває оцінка ефективності механізмів взаємодії «замовник – підрядник» у сфері безпеки праці.

2.2.1. Порядок допуску підрядників

Допуск підрядних організацій до виконання робіт на території підприємства здійснюється відповідно до внутрішніх регламентів та чинного законодавства України. З урахуванням специфіки металургійного виробництва застосовується багаторівнева процедура погодження.

Як правило, процедура включає:

- укладення договору підряду з визначенням вимог щодо охорони праці;
- надання підрядником пакета документів (дозволи, посвідчення, підтвердження навчання та медичних оглядів);
- погодження переліку робіт із службою охорони праці та технічними службами підприємства;
- оформлення акту-допуску або наряду-допуску для робіт підвищеної небезпеки;
- визначення відповідальних осіб з обох сторін;
- ознайомлення з об'єктовим режимом та специфічними ризиками виробничої зони.

У випадках виконання газонебезпечних, висотних або вогневих робіт застосовується додаткова система контролю, яка передбачає погодження з відповідними службами (газова служба, енергетики, пожежна безпека).

Загалом існуючий порядок допуску відповідає вимогам нормативної бази та дозволяє формально забезпечити контроль за початком робіт. Проте ефективність цієї процедури значною мірою залежить від практичного виконання встановлених вимог.

2.2.2. Аналіз документації

Документальне забезпечення взаємодії із підрядниками включає:

- договори підряду з розділом «Охорона праці»;
- акти-допуски;
- наряди-допуски;
- журнали реєстрації інструктажів;
- протоколи перевірки знань;
- внутрішні регламенти та положення.

У договорах, як правило, визначається відповідальність підрядника за безпечне виконання робіт та дотримання законодавства з охорони праці. Проте аналіз типових договорів свідчить, що положення щодо управління ризиками та координації дій сторін часто мають загальний характер і не деталізують механізми взаємодії.

Акти-допуски та наряди-допуски оформлюються відповідно до встановлених форм. Вони містять перелік небезпечних факторів, заходи безпеки та підписи відповідальних осіб. Разом з тим у практичній діяльності можливе формальне заповнення окремих розділів без реального аналізу умов виконання робіт.

Окремої уваги потребує контроль за повнотою пакета документів підрядника. У великих виробничих умовах перевірка кваліфікації, навчання

та стану здоров'я працівників сторонніх організацій ускладнюється через значний обсяг робіт і чисельність персоналу.

Таким чином, документальна база існує та функціонує, однак її ефективність значною мірою залежить від рівня внутрішнього контролю.

2.2.3. Оцінка виробничих ризиків

Система управління охороною праці підприємства передбачає ідентифікацію та оцінку професійних ризиків. Основні ризики пов'язані з:

- роботою в умовах підвищених температур;
- впливом пилу та газів;
- використанням важкого обладнання;
- роботами на висоті;
- перебуванням у зонах дії вантажопідіймальних механізмів;
- можливістю вибухів і пожеж.

При залученні підрядних організацій виникають додаткові ризики:

- перетин виробничих потоків штатного персоналу та підрядників;
- недостатня обізнаність підрядників із внутрішніми технологічними процесами;
- відмінності у корпоративній культурі безпеки;
- складність координації робіт під час аварійних ситуацій.

Оцінка ризиків зазвичай здійснюється на рівні виробничих підрозділів, однак у частині підрядних робіт вона може обмежуватися загальними формулюваннями без детального аналізу конкретних умов.

Особливо складною є ситуація, коли ремонтні або монтажні роботи виконуються без повної зупинки основного виробництва. У таких випадках ризик взаємного впливу процесів значно зростає.

2.2.4. Наявні проблеми

Проведений аналіз дозволяє виокремити низку проблемних аспектів у сфері управління охороною праці при роботі з підрядними організаціями:

1. Формалізація процедур

Частина документів оформлюється відповідно до вимог, але без достатнього аналізу фактичних умов виконання робіт.

2. Недостатня інтеграція систем безпеки

Підрядники мають власні системи управління охороною праці, які не завжди повністю інтегровані у внутрішню систему підприємства.

3. Обмежений контроль у процесі виконання робіт

Основна увага приділяється початковому допуску, тоді як поточний контроль може бути недостатнім через масштаб виробництва.

4. Складність координації одночасних робіт

При виконанні декількох видів робіт на одній виробничій ділянці виникають додаткові ризики, які не завжди враховуються під час планування.

5. Різний рівень культури безпеки. Працівники різних організацій можуть мати відмінні підходи до дотримання вимог охорони праці.

6. Висока інтенсивність виробничих процесів. Безперервний характер металургійного виробництва обмежує можливість повної ізоляції зон виконання робіт.

Висновки за підрозділом 2.2.

Аналіз існуючої системи управління охороною праці ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» свідчить про наявність розвиненої нормативної та організаційної бази, що забезпечує контроль за виконанням вимог безпеки. Водночас у частині взаємодії з підрядними організаціями існують проблеми, пов'язані з формальним характером окремих процедур, складністю координації робіт та недостатньою деталізацією управління ризиками.

Виявлені недоліки обґрунтовують необхідність розроблення комплексу заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління

охороною праці під час виконання робіт підрядними організаціями, що стане предметом дослідження у третьому розділі роботи.

2.3. Виявлення недоліків у взаємодії «замовник – підрядник»

Взаємодія між замовником і підрядною організацією на великому промисловому підприємстві має складний і багаторівневий характер. Попри наявність нормативної бази та внутрішніх регламентів, практичний аналіз показує, що у процесі організації робіт виникають проблемні аспекти, які можуть негативно впливати на рівень безпеки праці.

З урахуванням специфіки діяльності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та особливостей металургійного виробництва можна виділити кілька ключових недоліків у взаємодії «замовник – підрядник».

1. Недостатній контроль за виконанням робіт

Однією з найбільш поширених проблем є обмеженість системного контролю після початкового допуску підрядника до виконання робіт. Як правило, значна увага приділяється оформленню документації, перевірці посвідчень і погодженню заходів безпеки на етапі початку робіт. Проте подальший контроль у процесі виконання завдань може бути недостатнім.

На великому виробничому об'єкті контроль ускладнюється:

- значною територією підприємства;
- одночасним виконанням декількох видів робіт;
- високою чисельністю працівників;
- безперервністю технологічного процесу.

У таких умовах представники замовника не завжди мають можливість здійснювати постійний нагляд за дотриманням підрядником погоджених заходів безпеки. Це створює ризик відхилення від встановлених вимог, особливо при виникненні нестандартних ситуацій або зміні умов виконання робіт.

Крім того, система відповідальності часто має розподілений характер, що може призводити до «розмивання» зони контролю, коли кожна сторона вважає, що частина обов'язків належить іншій.

2. Формальний підхід до інструктажів

Ще одним суттєвим недоліком є формалізація процедур інформування та інструктажів з охорони праці. В умовах значного обсягу підрядних робіт інструктажі можуть проводитися за типовою схемою без урахування конкретних виробничих ризиків окремої ділянки.

Формальний підхід може проявлятися у:

- ознайомленні з правилами без реального обговорення небезпечних факторів;
- поверхневому заповненні журналів реєстрації;
- недостатньому контролю засвоєння інформації;
- відсутності практичного відпрацювання алгоритмів дій у разі аварій.

Особливої уваги потребує ситуація, коли підрядник має власну систему навчання з охорони праці, яка не повністю враховує специфіку металургійного виробництва замовника. У результаті працівники можуть мати загальні знання з безпеки, але не бути достатньо обізнаними щодо конкретних небезпек виробничої зони.

Також ризик формалізації зростає у разі великої кількості короткострокових підрядників або частих змін складу бригад.

3. Відсутність системного управління ризиками у взаємодії

Незважаючи на функціонування системи управління охороною праці на підприємстві, у частині взаємодії із підрядниками може спостерігатися недостатній рівень інтегрованого управління професійними ризиками.

Оцінка ризиків зазвичай здійснюється на рівні окремих підрозділів або конкретних видів робіт. Проте відсутність єдиного механізму координації ризиків між замовником і підрядником може призводити до таких наслідків:

- неврахування взаємного впливу паралельних робіт;
- недооцінки змін умов виробництва;
- недостатнього аналізу ризиків під час реконструкцій або модернізацій;
- несвоєчасного коригування заходів безпеки.

Особливо критичною є ситуація, коли підрядні роботи виконуються без повної зупинки основного виробництва. У такому випадку ризики формуються не лише в межах окремого завдання, а й у результаті взаємодії кількох технологічних процесів.

Відсутність системного підходу до управління ризиками може проявлятися у:

- відсутності єдиної матриці ризиків для всіх учасників робіт;
- недостатній координації служб безпеки замовника і підрядника; обмеженому використанні превентивних заходів;
- реактивному, а не проактивному підході до безпеки.

4. Загальна оцінка виявлених недоліків

Проаналізовані проблеми не свідчать про відсутність системи охорони праці на підприємстві, проте вказують на наявність організаційних прогалин у частині взаємодії з підрядними організаціями.

Основними факторами, що впливають на ефективність управління, є:

- масштаб виробництва;
- висока складність технологічних процесів;
- багаторівнева організаційна структура;
- велика кількість залучених підрядників.

Виявлені недоліки створюють передумови для підвищення рівня виробничих ризиків і обґрунтовують необхідність удосконалення механізмів координації, контролю та управління безпекою праці у системі «замовник – підрядник».

Саме ці аспекти стануть основою для розроблення конкретних організаційних та управлінських заходів у третьому розділі роботи.

Для систематизації виявлених недоліків наведемо їх узагальнену характеристику в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Аналіз недоліків у взаємодії «замовник – підрядник» у сфері охорони праці

№ з/п	Виявлений недолік	Основні причини	Можливі наслідки	Потенційні напрями удосконалення
1.	Недостатній поточний контроль за підрядними роботами	Велика територія підприємства; значна кількість одночасних робіт; обмежені ресурси служби ОП	Порушення погоджених заходів безпеки; зростання травматизму; аварійні ситуації	Запровадження системи регулярних аудитів підрядників; цифровий контроль допусків; призначення відповідальних координаторів
2	Формальний характер оформлення актів-допусків	Орієнтація на виконання формальних вимог; відсутність деталізації умов робіт	Неврахування реальних виробничих ризиків; некоректна оцінка небезпек	Впровадження чек-листів аналізу умов робіт; обов'язкове погодження з технічними службами
3	Формальний підхід до інструктажів	Велика кількість підрядників; стандартизовані програми без адаптації до конкретної ділянки	Низький рівень усвідомлення ризиків; неправильні дії в аварійних ситуаціях	Проведення цільових інструктажів із врахуванням специфіки зони; контроль засвоєння інформації
4	Відсутність єдиної системи управління ризиками між сторонами	Роздільні системи ОП замовника і підрядника; відсутність спільної методики оцінки ризиків	Недооцінка суміщених небезпек; неузгоджені заходи безпеки	Розроблення спільної матриці ризиків; координаційні наради перед початком робіт
5	Недостатня координація при суміщенні робіт	Паралельне виконання	Перетин небезпечних	Призначення координатора з

		різних процесів; відсутність централізованого планування	зон; підвищення аварійності	ОП; погодження графіків робіт
6	Різний рівень культури безпеки	Відмінності у корпоративних стандартах; різний досвід підрядників	Недотримання внутрішніх вимог підприємства; конфлікти щодо відповідальності	Запровадження єдиних стандартів безпеки для всіх підрядників; попередня оцінка їх системи ОП

Дані таблиці 2.1 свідчать про те, що основні проблеми у взаємодії «замовник – підрядник» мають переважно організаційний характер та пов'язані з недостатньою інтеграцією систем управління охороною праці. Вирішення зазначених проблем потребує переходу від формального контролю до ризик-орієнтованого підходу.

2.4. Оцінка професійних ризиків при виконанні підрядних робіт

Для систематизації та оцінки небезпек, що виникають у процесі взаємодії «замовник – підрядник», застосовано матричний метод оцінки ризику. Рівень ризику визначається як добуток:

- Ймовірності виникнення події (P)

- Тяжкості можливих наслідків (S)

Шкала оцінювання:

Ймовірність (P):	Тяжкість наслідків (S):
1 – мало ймовірна	1 – незначна травма
2 – низька	2 – легке ушкодження
3 – середня	3 – травма середньої тяжкості
4 – висока	4 – тяжка травма
5 – дуже висока	5 – смертельний випадок

Рівень ризику ($R = P \times S$):

1-5 – низький

6-10 – середній

11-15 – підвищений

16-25 – високий (неприйнятний)

Таблиця 2.2 – Матриця оцінки ризиків при виконанні робіт підрядними організаціями

№ з/п	Вид робіт	Основна небезпека	P	S	R	Рівень ризику	Необхідні заходи
1	Роботи на висоті	Падіння з висоти	4	5	20	Високий	Посилений контроль, страхувальні системи, щоденний допуск
2	Газонебезпечні роботи	Отруєння газами	3	5	15	Підвищений	Газоаналіз, наряд-допуск, постійний нагляд
3	Вогневі роботи	Пожежа / вибух	3	4	12	Підвищений	Дозвіл на вогневі роботи, пожежний пост
4	Роботи поблизу діючих механізмів	Захоплення рухомими частинами	4	4	16	Високий	Зупинка обладнання або ізоляція зони
5	Роботи з електрообладнанням	Ураження електричним струмом	3	5	15	Підвищений	Блокування живлення, контроль енергетичної служби
6	Ремонт великогабаритного обладнання	Падіння конструкцій	3	4	12	Підвищений	Технічний контроль, погодження схеми демонтажу
7	Одночасне виконання кількох робіт	Перехресний вплив небезпек	4	4	16	Високий	Координація графіків, призначення відповідального координатора

Таблиця 2.3 – Графічна матриця ризиків

S \ P	1	2	3	4	5
5	5	10	15	20	25
4	4	8	12	16	20
3	3	6	9	12	15
2	2	4	6	8	10
1	1	2	3	4	5

Примітка: зони 16-25 є неприйнятним ризиком, що потребує негайних заходів

Висновки за підрозділом 2.4.

Проведена оцінка свідчить, що найбільш критичними є: роботи на висоті; роботи поблизу діючого обладнання; одночасне виконання декількох видів робіт.

Рівень ризику в цих випадках перевищує допустимі межі та потребує посилення системи контролю, координації та впровадження додаткових організаційно-технічних заходів.

Отримані результати підтверджують наявність потреби у вдосконаленні системи управління ризиками у взаємодії «замовник – підрядник», що стане основою для розроблення заходів у розділі 3.

2.5. Оцінка виробничих ризиків та рівня травматизму

Металургійне виробництво належить до галузей із підвищеним рівнем виробничого ризику. Масштабність технологічних процесів, експлуатація складного обладнання, високотемпературні режими та використання енергомістких установок формують багатофакторне середовище небезпек. У контексті дослідження особливої уваги потребує оцінка ризиків при виконанні робіт підрядними організаціями.

1. Статистичний аналіз

Підприємство публічно декларує курс на зниження виробничого травматизму та впровадження стандартів безпеки міжнародної групи ArcelorMittal.

Загальносвітова тенденція для великої металургії свідчить, що основними причинами травматизму є: падіння з висоти; ураження рухомими механізмами; порушення правил виконання вогневих робіт; ураження електричним струмом; обвалення конструкцій при ремонтах.

В умовах великого підприємства із залученням підрядників ризик зростає через: змінність складу виконавців; різний рівень підготовки; недостатню інтеграцію процедур безпеки.

За відсутності повних статистичних даних у відкритому доступі аналіз базується на узагальнених галузевих показниках та типових причинах нещасних випадків у металургії.

2. Типові небезпеки при виконанні підрядних робіт

На підприємстві металургійного профілю можна виділити такі групи виробничих небезпек:

1) механічні небезпеки: контакт з рухомими частинами обладнання; падіння предметів; руйнування конструкцій; робота в зоні вантажопідіймальних механізмів.

2) теплові небезпеки: опіки від розплавленого металу; вплив високих температур; теплові удари; газо- та пилонебезпеки отруєння доменним або конвертерним газом; дефіцит кисню у замкнених просторах; пилові викиди.

3) електричні небезпеки: ураження струмом; короткі замикання; електричні дуги.

4) організаційні небезпеки: суміщення робіт; недостатня координація між службами; недотримання технологічної послідовності.

Підрядні організації найчастіше виконують ремонтні, монтажні та будівельно-монтажні роботи, які пов'язані з підвищеним рівнем небезпеки, особливо в умовах діючого виробництва.

На рис. 2.1 представлено Модель 360° ризиків навколо виробничого процесу.

Модель 360° ризиків навколо виробничого процесу

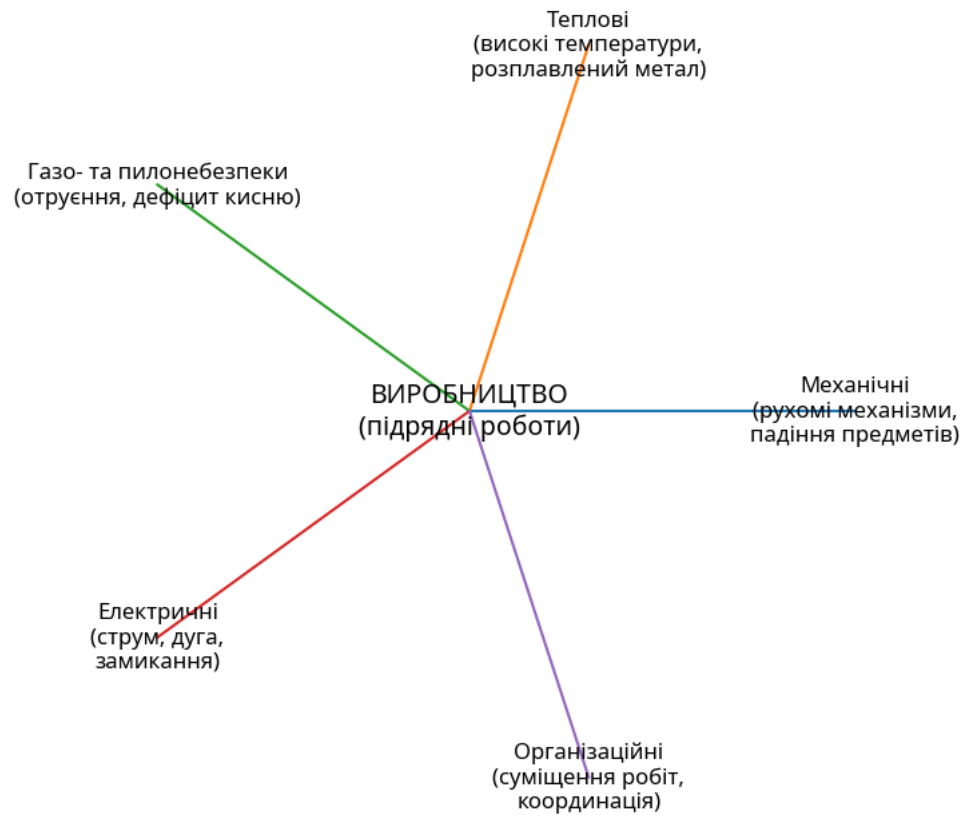

Рис. 2.1 – Модель 360° ризиків навколо виробничого процесу

Як видно з моделі 360°, виробничий процес є центром системи, а ризики формуються навколо нього з різних напрямів – технічних і організаційних. Саме тому управління охороною праці повинно бути комплексним, а не фрагментарним.

Структурний аналіз виробничих ризиків показує, що найбільшу частку становлять роботи на висоті (25 %) та роботи поблизу діючих механізмів (20 %), що підтверджує необхідність посиленого контролю саме у цих напрямках (рис. 2.2).

Рис. 2.2 – Структура виробничих ризиків при виконанні підрядних робіт

3. Визначення критичних зон

На основі аналізу характеру виробництва та типових небезпек можна визначити критичні зони підприємства, де ризик для підрядників є найвищим.

До критичних зон належать:

- 1) доменне виробництво – зона печей; газоходи; шихтові відділення;
- 2) сталеплавильні цехи – зони розливання металу; ділянки конвертерів; кранові прольоти;
- 3) коксохімічне виробництво – камери коксування; газоочисні установки; ділянки з підвищеною концентрацією шкідливих речовин.
- 4) Енергетичні та електротехнічні підрозділи – розподільчі пристрої; трансформаторні підстанції; кабельні канали.

Зони реконструкції та капітального ремонту – місця демонтажу конструкцій; роботи на висоті; одночасне виконання декількох видів робіт.

Критичність цих зон визначається поєднанням високої тяжкості можливих наслідків та складності організації безпечних умов праці.

Отже, проведений аналіз показує, що виробничі ризики при виконанні підрядних робіт мають комплексний характер і формуються під впливом

технологічних факторів; організаційних недоліків; людського чинника; складності координації робіт.

Найбільш небезпечними є роботи у зонах безперервного виробництва, де неможливо повністю ізолювати ділянку виконання завдання.

Таким чином, для зниження рівня травматизму необхідно:

- посилити контроль у критичних зонах;
- впровадити ризик-орієнтоване планування підрядних робіт;
- забезпечити координацію між службами замовника та підрядника;
- підвищити якість аналізу небезпек перед початком робіт.

Отримані результати створюють основу для розроблення комплексу заходів у розділі 3, спрямованих на підвищення ефективності управління охороною праці при залученні підрядних організацій.

Висновки до розділу 2

У другому розділі бакалаврської роботи здійснено аналіз існуючої системи управління охороною праці на прикладі великого металургійного підприємства ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» з акцентом на взаємодію із підрядними організаціями.

У ході дослідження встановлено, що підприємство має розвинену організаційну структуру та багаторівневу систему управління охороною праці, інтегровану в загальну систему виробничого менеджменту. Функціонують служби охорони праці, промислової та пожежної безпеки, здійснюється документальне оформлення допуску підрядників, ведеться контроль виконання робіт підвищеної небезпеки.

Разом із тим аналіз порядку допуску підрядників та документаційного забезпечення показав, що, попри наявність нормативної бази, окремі процедури мають формалізований характер. Особливо це стосується:

- оформлення актів-допусків і нарядів-допусків;
- проведення інструктажів;
- поточного контролю за виконанням робіт;
- інтеграції систем управління ризиками замовника та підрядника.

Оцінка виробничих ризиків і рівня травматизму засвідчила, що найбільш небезпечними є роботи на висоті, газонебезпечні та вогневі роботи, роботи поблизу діючого обладнання, а також суміщення різних видів робіт в умовах безперервного виробництва. Визначено критичні зони підприємства, де ймовірність виникнення аварійних ситуацій та тяжких наслідків є найвищою.

Проведений аналіз дозволив виявити основні недоліки у взаємодії «замовник – підрядник», зокрема:

- недостатній рівень системного контролю під час виконання робіт;
- формальний підхід до інструктажів;
- відсутність єдиної інтегрованої системи управління ризиками;
- складність координації одночасних робіт у межах одного виробничого майданчика.

Таким чином, результати дослідження підтверджують наявність об'єктивної потреби у вдосконаленні механізмів управління охороною праці при залученні підрядних організацій. Підвищення ефективності можливе шляхом переходу до ризик-орієнтованого підходу, посилення контролю, удосконалення процедур допуску та впровадження системних координаційних механізмів.

Отримані висновки дозволяють розроблення комплексу організаційних і управлінських заходів, що буде здійснено у третьому розділі роботи.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ЗАХОДІВ З ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ У ПІДРЯДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

3.1. Удосконалення процедури допуску підрядників

Аналіз, проведений у розділі 2, показав, що на підприємстві функціонує регламентована процедура допуску підрядних організацій до виконання робіт. Вона передбачає оформлення договорів, актів-допусків, нарядів-допусків, перевірку документів і проведення інструктажів.

Разом із тим виявлено низку організаційних обмежень:

- формальний характер окремих перевірок;
- недостатня деталізація аналізу ризиків у акті-допуску;
- обмежений поточний контроль у процесі виконання робіт;
- відсутність уніфікованого алгоритму дій для всіх підрядників.

У зв'язку з цим доцільним є удосконалення існуючої процедури допуску.

3.1.1. Стандартизація чек-листа допуску

На підприємстві вже здійснюється перевірка документів підрядника, однак пропонується:

- 1) уніфікувати перелік контрольних пунктів;
- 2) закріпити його у вигляді обов'язкового додатку до регламенту;
- 3) зробити чек-лист єдиним для всіх виробничих підрозділів.

Додатково пропонується включити:

- 1) оцінку суміщення робіт;
- 2) перевірку наявності плану ліквідації аварійних ситуацій;
- 3) підтвердження проходження цільового інструктажу;
- 4) фіксацію відповідальної особи від замовника.

Це дозволить перейти від формальної перевірки документів до комплексної оцінки готовності підрядника.

3.1.2. Модернізація акту-допуску

Існуючий акт-допуск відповідає нормативним вимогам, проте його зміст доцільно розширити з урахуванням ризик-орієнтованого підходу.

Пропонується доповнити форму акту такими розділами:

- 1) Конкретизація небезпечних факторів виробничої ділянки.
- 2) Обов'язкова оцінка ризику за матричною методикою.
- 3) Визначення умов припинення робіт.
- 4) Блок «Суміщення робіт та взаємний вплив».
- 5) Обмежений термін дії документа.
- 6) Відмітка про фотофіксацію стану зони.

Це підвищить відповідальність сторін та мінімізує можливість формального заповнення документа.

3.1.3. Оптимізація електронного контролю

Якщо на підприємстві вже використовується електронна система обліку допусків, пропонується її розширення шляхом:

- 1) інтеграції з системою пропускну режиму;
- 2) автоматичного контролю строків дії посвідчень;
- 3) формування рейтингу підрядників за показниками безпеки;
- 4) автоматичного повідомлення про перевищення рівня ризику.

Це дозволить перейти від реактивного контролю до превентивного управління.

З метою практичної реалізації запропонованих заходів розроблено проєкт внутрішнього нормативного документа, що регламентує удосконалену процедуру допуску підрядних організацій (Додаток 2). Запропонований документ дозволяє стандартизувати контроль, підвищити

відповідальність сторін та перейти до ризик-орієнтованої моделі управління.

3.2. Удосконалення системи управління професійними ризиками

На підприємстві функціонує система оцінки виробничих ризиків, однак у частині підрядних робіт вона потребує більшої інтеграції та координації. Основною проблемою є те, що замовник і підрядник можуть використовувати різні підходи до оцінки небезпек, що ускладнює координацію.

3.2.1. Уніфікація методики оцінки ризиків

Пропонується запровадити єдину методику оцінки ризиків для всіх підрядників, яка передбачає:

- обов'язкову попередню ідентифікацію небезпек;
- оцінку ймовірності та тяжкості наслідків;
- визначення допустимості ризику;
- документальне підтвердження результатів.

Методика повинна бути закріплена внутрішнім нормативним документом підприємства.

3.2.2. Інтеграція матриці ризиків

Запропонована матриця ризиків має стати єдиною для:

- служби охорони праці замовника;
- підрядних організацій;
- технічних служб.

Обов'язковим є застосування матриці:

- перед початком робіт;
- при зміні умов;
- при суміщенні робіт;
- після аварійних інцидентів.

3.2.3. Системне планування заходів мінімізації

Удосконалення передбачає перехід до ієрархії заходів контролю:

1. Усунення небезпеки.
2. Інженерні рішення.
3. Адміністративні заходи.
4. Засоби індивідуального захисту.

Пропонується:

- 1) закріпити обов'язковість визначення заходів для кожного ризику;
- 2) запровадити перевірку їх фактичного виконання;
- 3) здійснювати періодичний аудит підрядників.

3.2.4. Очікуваний результат удосконалення

Запропоновані заходи дозволять:

- 1) підвищити прозорість процедур;
- 2) забезпечити єдині стандарти для всіх підрядників;
- 3) знизити рівень формалізації;
- 4) покращити координацію робіт;
- 5) зменшити ймовірність виробничого травматизму.

Таким чином, удосконалення існуючої системи управління охороною праці сприятиме підвищенню її ефективності без потреби кардинальної реорганізації.

3.3. Удосконалення навчання та контролю знань з охорони праці

Одним із ключових елементів ефективного управління охороною праці є належна підготовка персоналу та системний контроль рівня знань. Аналіз, проведений у розділі 2, показав, що на підприємстві функціонує система навчання з охорони праці, однак у частині взаємодії з підрядними організаціями вона потребує більшої координації та інтеграції.

Основними проблемами є:

- формальний характер окремих інструктажів;
- різні підходи до навчання у замовника та підрядника;
- відсутність єдиного регламенту інформаційної взаємодії;
- недостатній контроль фактичного засвоєння знань.

У зв'язку з цим пропонується комплекс заходів щодо удосконалення системи навчання та контролю знань.

3.3.1. Розробка регламенту взаємодії у сфері навчання з охорони праці

Для підвищення ефективності взаємодії пропонується розробити та затвердити окремий внутрішній регламент, який визначатиме:

- порядок організації навчання підрядників перед початком робіт;
- розмежування відповідальності між замовником і підрядником;
- вимоги до програм інструктажів;
- алгоритм дій при зміні умов виконання робіт;
- порядок проведення спільних перевірок знань.

Регламент повинен передбачати обов'язкове погодження програм навчання підрядника зі службою охорони праці замовника, якщо роботи виконуються у зонах підвищеної небезпеки.

Крім того, доцільно визначити механізм обміну інформацією щодо виявлених порушень, інцидентів та потенційно небезпечних ситуацій.

3.3.2. Розробка та актуалізація інструкцій з охорони праці

З метою підвищення рівня конкретизації вимог пропонується:

- переглянути чинні інструкції з урахуванням типових підрядних робіт;
- розробити додаткові інструкції для робіт у критичних зонах;
- створити короткі цільові інструкції для конкретних видів робіт;

- передбачити обов'язкове ознайомлення підрядників із технологічними особливостями ділянки.

Особливу увагу необхідно приділити:

- роботам на висоті;
- вогневим роботам;
- газонебезпечним роботам;
- роботам у зоні дії вантажопідіймальних механізмів;
- роботам у замкнених просторах.

Інструкції повинні містити:

- перелік конкретних небезпек;
- алгоритм дій у разі аварійної ситуації;
- схему евакуації;
- контактні дані відповідальних осіб.

Оновлення інструкцій дозволить підвищити рівень практичної орієнтованості навчання.

3.3.3. Впровадження програм спільного навчання

Для підвищення рівня координації пропонується впровадження програм спільного навчання працівників замовника та підрядників.

До таких заходів можуть належати:

- спільні тренінги з управління ризиками;
- навчання з реагування на аварійні ситуації;
- практичні відпрацювання евакуації;
- навчальні семінари з аналізу типових інцидентів;
- розбір реальних випадків виробничого травматизму.

Особливо ефективним є проведення:

- моделювання аварійних ситуацій;
- тренувань з координації дій різних служб;
- аналізу інцидентів («майже нещасних випадків» - near miss).

Крім того, доцільно запровадити систему оцінювання знань після проходження навчання із фіксацією результатів у електронній базі.

3.3.4. Очікуваний ефект від удосконалення навчання

Реалізація запропонованих заходів дозволить:

- підвищити рівень обізнаності підрядників щодо специфіки виробництва;
- зменшити формальний характер інструктажів;
- покращити координацію дій у разі аварійних ситуацій;
- підвищити культуру безпеки;
- знизити ризик виробничого травматизму.

Таким чином, удосконалення системи навчання та контролю знань є важливим елементом підвищення ефективності управління охороною праці при взаємодії з підрядними організаціями.

3.4. Економічне обґрунтування запропонованих заходів

Запропоновані у підрозділах 3.1-3.3 заходи спрямовані на удосконалення існуючої системи управління охороною праці при взаємодії з підрядними організаціями. Для підтвердження доцільності їх впровадження необхідно оцінити витрати та очікуваний економічний ефект.

Економічна ефективність заходів у сфері охорони праці визначається не лише прямим фінансовим результатом, а й зниженням виробничих ризиків, мінімізацією втрат від простоїв, штрафів та компенсацій.

3.4.1. Витрати на впровадження заходів

До основних витрат належать:

1. Розробка регламентів та чек-листів.
2. Оновлення форми акту-допуску.
3. Модернізація електронної системи контролю.
4. Проведення додаткового навчання.
5. Організація внутрішнього аудиту.

Таблиця 3.1 – Орієнтовна структура витрат

№	Захід	Орієнтовні витрати, грн
1	Розробка та затвердження нових регламентів	50 000
2	Модернізація електронної системи	250 000
3	Проведення навчальних програм	180 000
4	Підготовка методичних матеріалів	70 000
5	Проведення внутрішнього аудиту	100 000
	Загальні витрати	650 000 грн

(Витрати є орієнтовними та можуть коригуватися)

3.4.2. Очікуваний економічний ефект

Основними джерелами економічного ефекту є:

- зменшення кількості нещасних випадків;
- скорочення простоїв обладнання;
- зниження штрафних санкцій;
- мінімізація витрат на лікування та компенсації;
- підвищення продуктивності праці.

Приклад розрахунку економічного ефекту

Припустимо, що на підприємстві за рік відбулося 3 тяжкі нещасні випадки за участю підрядників.

Середні втрати від одного випадку:

- компенсаційні виплати – 300 000 грн;
- простій обладнання – 500 000 грн;
- штрафні санкції та супутні витрати – 200 000 грн.

Загальні втрати від одного випадку 1 000 000 грн.

При зниженні кількості таких випадків хоча б на 1 випадок на рік економія складе 1 000 000 грн.

Таким чином, навіть мінімальне зниження травматизму забезпечує економічний ефект, що перевищує витрати на впровадження заходів.

3.4.3. Розрахунок економічної ефективності

Економічний ефект (Е) визначається як різниця між запобіглими втратами та витратами на впровадження:

$$E = 1\,000\,000 - 650\,000 = 350\,000 \text{ грн}$$

Коефіцієнт економічної ефективності:

$$K = 1\,000\,000 / 650\,000 = 1,54$$

Термін окупності:

$$T = 650\,000 / 1\,000\,000 \approx 0,65 \text{ року}$$

Отже, заходи окупаються менш ніж за 1 рік.

3.4.4. Очікуване зниження рівня травматизму

На основі галузевої практики впровадження ризик-орієнтованого підходу та системного контролю дозволяє знизити виробничий травматизм на 20–30 %.

Очікувані результати:

- зменшення тяжких випадків на 25 %;
- зниження кількості порушень вимог охорони праці;
- скорочення простоїв у критичних зонах;
- підвищення рівня культури безпеки.

Отже, проведене економічне обґрунтування підтверджує доцільність удосконалення системи управління охороною праці при взаємодії з підрядними організаціями.

Запропоновані заходи:

- не потребують значних капітальних вкладень;
- забезпечують швидку окупність;
- знижують виробничі ризики;
- мінімізують економічні втрати;
- підвищують конкурентоспроможність підприємства.

Таким чином, реалізація комплексу запропонованих заходів є економічно доцільною та сприятиме підвищенню ефективності управління охороною праці.

3.5. Організаційні заходи щодо підвищення відповідальності сторін

Ефективність управління охороною праці при взаємодії «замовник – підрядник» значною мірою залежить від чіткого визначення обов'язків, системи контролю та реальної відповідальності сторін за порушення вимог безпеки. Навіть за наявності регламентів і процедур відсутність прозорої моделі відповідальності може призводити до формального виконання вимог.

З метою підвищення рівня безпеки пропонується комплекс організаційних заходів, спрямованих на посилення дисципліни, контролю та персональної відповідальності.

3.5.1. Чітке розмежування відповідальності сторін

Однією з проблем взаємодії є часткове «розмивання» відповідальності, коли окремі аспекти безпеки залишаються поза чітко визначеною зоною контролю.

Пропонується:

1. Внести до договорів підряду окремий розділ «Відповідальність сторін у сфері охорони праці».
2. Закріпити конкретні обов'язки:
 - замовника щодо організації безпечних умов виробничого середовища;
 - підрядника щодо безпечної організації власних робіт.
3. Визначити відповідальних осіб із правом зупинки робіт у разі виявлення небезпеки.
4. Запровадити механізм документального фіксування порушень із зазначенням винної сторони.
5. Передбачити систему санкцій за порушення вимог охорони праці.

Особливу увагу доцільно приділити визначенню відповідальності у випадках суміщення робіт або зміни умов виконання завдання.

3.5.2. Запровадження системи внутрішнього аудиту підрядних робіт

Для підвищення контролю пропонується впровадити систему регулярного внутрішнього аудиту виконання підрядних робіт.

Основні елементи аудиту:

- 1) перевірка відповідності фактичних умов виконання робіт акту-допуску;
- 2) контроль дотримання погоджених заходів безпеки;
- 3) перевірка використання засобів індивідуального захисту;
- 4) оцінка якості проведення інструктажів;
- 5) аналіз причин порушень.

Аудит може проводитися:

- службою охорони праці;
- технічними службами;

- спеціально призначеною комісією.

Доцільно запровадити:

- планові перевірки;
- вибіркові перевірки;
- позапланові перевірки після інцидентів.

Результати аудиту повинні фіксуватися у звітах та використовуватися для формування рейтингу підрядних організацій за рівнем безпеки.

3.5.3. Організація регулярного моніторингу та аналізу показників безпеки

Для забезпечення системності управління пропонується запровадити регулярний моніторинг ключових показників безпеки підрядних робіт.

До таких показників можуть належати:

- кількість порушень вимог охорони праці;
- кількість зупинок робіт з причин небезпеки;
- кількість нещасних випадків;
- кількість інцидентів («майже нещасних випадків» - near miss);
- рівень проходження навчання.

Моніторинг доцільно здійснювати:

- щомісячно (на рівні підрозділів);
- щоквартально (на рівні підприємства);
- щорічно з підбиттям підсумків ефективності.

Результати моніторингу повинні:

- розглядатися на виробничих нарадах;
- використовуватися для коригування заходів;
- враховуватися при виборі підрядників для майбутніх контрактів.

3.5.6. Очікувані результати впровадження організаційних заходів

Реалізація запропонованих заходів дозволить:

- підвищити персональну відповідальність сторін;
- зменшити кількість порушень вимог охорони праці;
- підвищити рівень дисципліни підрядних організацій;
- посилити контроль за критичними зонами;
- сформувати культуру безпеки як спільну цінність.

У комплексі з удосконаленням процедури допуску, системи управління ризиками та навчанням персоналу ці заходи створюють цілісну модель підвищення ефективності управління охороною праці при взаємодії «замовник – підрядник».

3.6. Практичний приклад удосконалення системи контролю підрядних організацій

Для оцінки ефективності запропонованих заходів проведемо порівняльний аналіз системи контролю підрядних організацій за принципом «як було – як стало». Аналіз виконано на основі існуючих процедур підприємства та запропонованих у роботі удосконалень.

3.6.1. Аналіз існуючих заходів контролю

На підприємстві вже застосовується ряд заходів, спрямованих на забезпечення безпечної роботи підрядних організацій. Водночас частина з них має переважно формальний характер і не завжди забезпечує системний контроль.

Таблиця 3.2 – Існуючі заходи контролю підрядних організацій

Заходи, які виконуються	Критерії оцінки вибору підрядника	Яким ризикам запобігає	Інструмент контролю виконання робіт	Яким ризикам запобігає
1. Досвід роботи з підрядником	Наявність попереднього позитивного досвіду співпраці	Ризик залучення ненадійної організації	Щоденний або щозмінний контроль робіт	Виявлення порушень під час виконання робіт
2. Перевірка документації	Наявність дозволів, посвідчень, медичних оглядів	Ризик допуску не підготовленого персоналу	Зупинка робіт у разі аварії, травматизму або пожежі	Запобігання подальшим небезпечним діям
Проведення інструктажів	Наявність навчання з охорони праці	Ризик недостатньої обізнаності персоналу	Перевірки службою охорони праці	Контроль дотримання правил безпеки

Наведені заходи дозволяють забезпечити базовий рівень контролю, однак вони переважно спрямовані на початковий етап допуску, тоді як системний моніторинг підрядних організацій у процесі виконання робіт залишається обмеженим.

3.6.2. Запропоновані заходи удосконалення

З урахуванням результатів аналізу, а також рекомендацій, наведених у презентації щодо роботи з підрядними організаціями, пропонується впровадити додаткові інструменти управління безпекою.

Таблиця 3.3 – Запропоновані заходи контролю

Заходи, які виконуються	Критерії оцінки вибору підрядника	Яким ризикам запобігає	Інструмент контролю виконання робіт	Яким ризикам запобігає
1. Рейтингова оцінка підрядників	Рівень травматизму, кількість порушень, штрафні санкції	Вибір небезпечного підрядника	Формування бази рейтингу підрядників	Зниження ризику залучення недобросовісних організацій

2. Бальна система оцінки порушень	Кількість інцидентів та порушень	Повторення небезпечних ситуацій	Регулярний аналіз показників безпеки	Системний контроль роботи підрядників
3. Система коригувальних дій	Швидкість усунення порушень	Ігнорування вимог безпеки	Контроль виконання приписів	Повторні порушення
4. Блокування перепустки працівника	Факт грубого порушення	Допуск до робіт працівників, які порушують правила	Система пропускового режиму	Повторне порушення вимог безпеки
5. Зупинка робіт підрядника	Системні порушення	Аварії та нещасні випадки	Рішення служби охорони праці	Масові порушення правил
6. Аналіз інцидентів (near miss)	Наявність небезпечних ситуацій	Повторення потенційно небезпечних подій	Реєстрація та аналіз інцидентів	Виникнення нещасних випадків

3.6.3. Порівняльна модель «Було – Стало»

Для узагальнення результатів запропонованих змін доцільно представити їх у вигляді порівняльної моделі.

Таблиця 3.4 – Порівняння системи контролю підрядників

Показник	Було	Стало
1. Вибір підрядника	Переважно на основі попереднього досвіду	На основі рейтингової системи безпеки
2. Контроль документації	Перевірка перед початком робіт	Перевірка + автоматичний контроль строків
3. Контроль під час робіт	Періодичний контроль	Системний моніторинг та аудит
4. Реакція на порушення	Усні зауваження або зупинка робіт	Бальна система, блокування перепустки, штрафи
5. Аналіз інцидентів	Реактивний	Проактивний системний аналіз та профілактика
6. Управління ризиками	Частково формальне	Повністю ризик-орієнтоване

Запропонована модель управління дозволяє перейти від формального контролю до системного управління безпекою підрядних робіт.

Основні очікувані результати:

- підвищення відповідальності підрядних організацій;
- зниження рівня виробничого травматизму;
- підвищення прозорості процедур контролю;
- формування бази даних надійності підрядників;
- покращення координації робіт на виробничих майданчиках.

Таким чином, запропоновані заходи сприяють формуванню інтегрованої системи управління безпекою підрядних робіт, що відповідає сучасним принципам ризик-орієнтованого управління охороною праці.

3.6.4. Інтегрована модель контролю підрядних організацій

Для узагальнення запропонованих заходів удосконалення системи управління охороною праці при роботі з підрядними організаціями розроблено інтегровану модель контролю підрядників за принципом 360°.

Модель поєднує етапи відбору підрядної організації, оцінки ризиків, контролю виконання робіт, реагування на порушення та аналізу результатів.

Структурну схему моделі представлено на рисунку 3.1.

Запропонована модель включає кілька взаємопов'язаних етапів управління підрядними організаціями.

1. Оцінка та відбір підрядника.

На цьому етапі здійснюється перевірка документації, досвіду роботи та рейтингових показників безпеки. Основною метою є недопущення до виконання робіт організацій, які не відповідають вимогам охорони праці.

2. Ідентифікація ризиків.

Перед початком робіт проводиться аналіз небезпечних факторів виробничої зони та оцінка ризиків за матричною методикою. Особлива увага приділяється критичним зонам підприємства.

Рис. 3.1 – Інтегрована модель контролю підрядних організацій (360°)

3. Контроль та моніторинг виконання робіт.

На цьому етапі здійснюється щоденний контроль виконання робіт, проведення аудитів, перевірок та фотофіксації стану робочих зон.

4. Оцінка результатів роботи підрядника.

Передбачає застосування бальної системи оцінювання порушень, аналіз інцидентів та формування рейтингу підрядних організацій за показниками безпеки.

5. Реагування на порушення.

Залежно від тяжкості порушення застосовуються відповідні заходи впливу: припис, штраф, блокування перепустки працівника або зупинка робіт.

6. Аналіз та удосконалення системи.

Передбачає аналіз інцидентів, розроблення коригувальних заходів та підготовку рекомендацій для підвищення рівня безпеки.

Таким чином, запропонована модель контролю підрядних організацій забезпечує комплексний підхід до управління безпекою праці. На відміну від традиційної системи, що зосереджується переважно на процедурі допуску, модель 360° передбачає постійний цикл контролю, оцінки та удосконалення, що дозволяє знизити рівень виробничих ризиків та підвищити ефективність взаємодії між замовником і підрядними організаціями.

3.7. Модель КРІ безпеки для підрядних організацій

Впровадження системи КРІ стимулює підрядників дотримуватися стандартів безпеки та формує конкурентну модель відбору виконавців.

Запропонована модель КРІ дозволяє кількісно оцінювати рівень безпеки підрядних організацій. Найбільшу вагу (35 %) має показник відсутності нещасних випадків, що відображає пріоритет збереження життя та здоров'я працівників. Значну роль також відіграють виконання вимог аудиту та кількість порушень ОП (по 20 %).

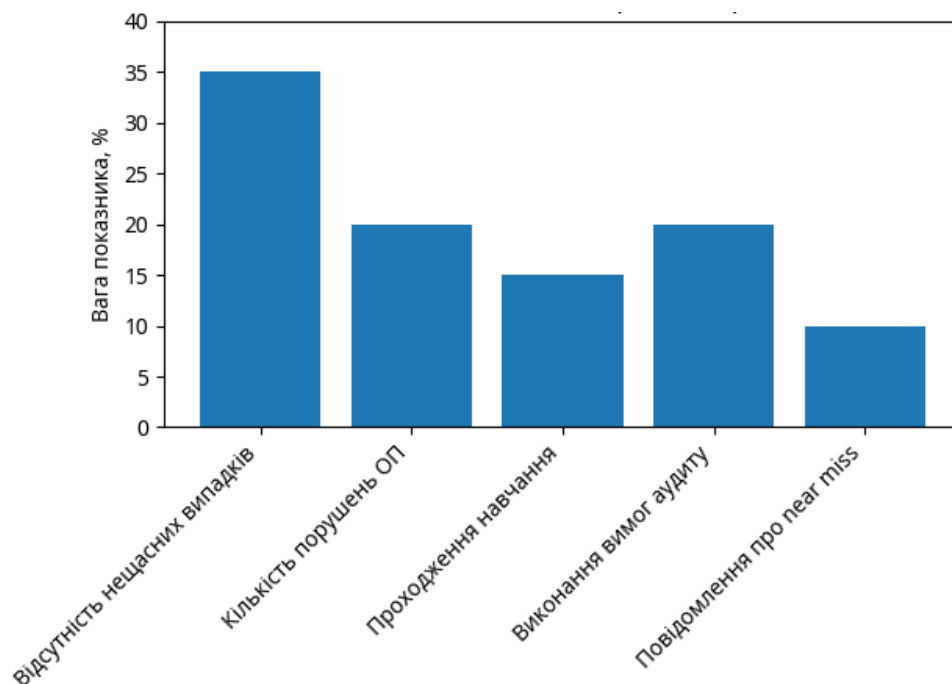

Рис. 3.2 – Модель КРІ безпеки для підрядних організацій

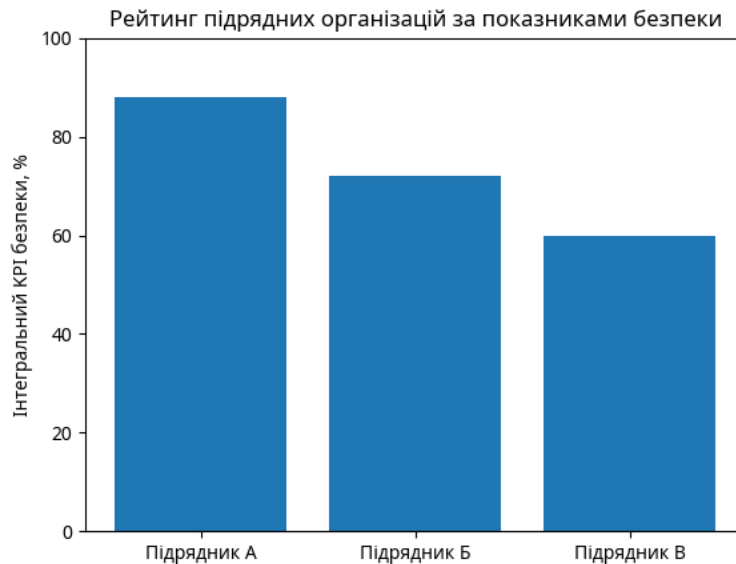

Рис.3.3 – Рейтинг підрядних організацій за інтегральним КРІ безпеки

Запровадження системи КРІ дозволяє здійснювати об'єктивне рейтингування підрядних організацій за показниками безпеки. Як видно з рис. 3.3 підрядник А має найвищий рівень інтегрального показника безпеки (88 %), що свідчить про високий рівень дотримання вимог охорони праці. Підрядник В демонструє нижчі показники (60 %), що потребує розроблення коригувальних заходів або перегляду умов співпраці.

Такий підхід стимулює підрядників до підвищення культури безпеки та створює конкурентне середовище, орієнтоване на мінімізацію виробничих ризиків.

Висновки за 3 розділом

У третьому розділі бакалаврської роботи було розроблено комплекс організаційних та управлінських заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління охороною праці при виконанні робіт підрядними організаціями на території промислового підприємства.

На основі результатів аналізу, проведеного у другому розділі, було встановлено, що основними проблемами взаємодії між замовником і підрядними організаціями є формалізація окремих процедур контролю, недостатня деталізація оцінки виробничих ризиків, обмежений поточний контроль за виконанням робіт, а також складність координації дій під час одночасного виконання декількох технологічних операцій.

З метою усунення виявлених недоліків у роботі запропоновано вдосконалення існуючої процедури допуску підрядників до виконання робіт. Зокрема, запропоновано стандартизувати чек-лист перевірки підрядної організації, що дозволяє систематизувати контроль документації, оцінити готовність підрядника до виконання робіт та забезпечити єдиний підхід до перевірки у всіх виробничих підрозділах підприємства.

Крім того, було запропоновано модернізувати форму акту-допуску шляхом включення до нього елементів ризик-орієнтованого підходу, зокрема обов'язкової оцінки виробничих ризиків, визначення небезпечних факторів виробничої зони, встановлення умов припинення робіт та фіксації відповідальних осіб. Це дозволяє підвищити відповідальність сторін і мінімізувати можливість формального оформлення документів.

Важливим напрямом удосконалення системи управління охороною праці є розвиток електронних систем контролю. Запропоновано інтегрувати систему обліку допусків із пропускним режимом підприємства, впровадити автоматичний контроль строків дії посвідчень працівників та формування рейтингу підрядних організацій за показниками безпеки праці.

У межах роботи також розроблено модель комплексного контролю підрядних організацій, що передбачає системний підхід до управління ризиками на всіх етапах виконання робіт: від попередньої перевірки підрядника до моніторингу результатів його діяльності. Така модель дозволяє забезпечити безперервний цикл управління безпекою та підвищити ефективність взаємодії між сторонами.

Додатково було обґрунтовано економічну доцільність впровадження запропонованих заходів. Показано, що підвищення рівня контролю, удосконалення процедур управління ризиками та системне навчання персоналу сприяють зниженню ймовірності виробничого травматизму, скороченню витрат, пов'язаних із ліквідацією наслідків аварійних ситуацій, а також підвищенню загального рівня виробничої безпеки.

Таким чином, реалізація запропонованих заходів дозволить підвищити ефективність системи управління охороною праці при виконанні робіт підрядними організаціями, покращити координацію дій між замовником і підрядником та знизити рівень виробничих ризиків на підприємстві.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У бакалаврській роботі було досліджено питання підвищення ефективності управління охороною праці у підрядних організаціях під час виконання робіт на території підприємства.

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що в сучасних умовах виробничої діяльності значна частина ремонтних, будівельно-монтажних та сервісних робіт виконується із залученням підрядних організацій. Така форма співпраці створює додаткові організаційні та виробничі ризики, пов'язані з необхідністю координації діяльності різних суб'єктів господарювання, розмежування відповідальності та забезпечення належного рівня безпеки праці.

У першому розділі роботи було проаналізовано нормативно-правові основи взаємодії «замовник – підрядник» у сфері охорони праці. Встановлено, що правове регулювання таких відносин має комплексний характер і базується на нормах цивільного, господарського та трудового законодавства, а також спеціальних нормативно-правових актах з охорони праці. Особливу роль у забезпеченні безпеки відіграє належне документальне оформлення допуску підрядних організацій, дотримання об'єктового режиму та організація інформування працівників про виробничі ризики.

У другому розділі проведено аналіз стану управління охороною праці на прикладі великого металургійного підприємства. Досліджено особливості організаційної структури підприємства, систему управління охороною праці та характер виконуваних робіт. У результаті аналізу встановлено, що на підприємстві функціонує розвинена система контролю безпеки праці, проте у взаємодії з підрядними організаціями існують певні організаційні проблеми. До них належать формалізація окремих процедур контролю, недостатня деталізація оцінки ризиків, складність координації

одночасних робіт та різний рівень культури безпеки серед працівників різних організацій.

На основі проведеного аналізу у третьому розділі було розроблено комплекс заходів, спрямованих на вдосконалення системи управління охороною праці під час виконання робіт підрядними організаціями. Запропоновано стандартизувати процедуру перевірки підрядників, модернізувати форму акту-допуску, удосконалити систему електронного контролю та впровадити модель комплексного управління ризиками.

Запропоновані заходи спрямовані на підвищення ефективності координації між замовником і підрядником, удосконалення процедур управління ризиками та посилення контролю за виконанням вимог безпеки. Реалізація цих рекомендацій сприятиме зниженню рівня виробничого травматизму, підвищенню культури безпечної праці та формуванню системного підходу до управління охороною праці.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання розроблених рекомендацій на промислових підприємствах, що залучають підрядні організації для виконання різних видів робіт. Впровадження запропонованих заходів дозволить підвищити ефективність системи управління охороною праці, зменшити виробничі ризики та забезпечити належний рівень безпеки працівників.

Таким чином, поставлена мета роботи досягнута, а визначені завдання виконані.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 № 2694-XII (зі змінами).
2. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 № 3038-VI (зі змінами).
3. Закон України «Про планування і забудову територій» від 20.04.2000 № 1699-III (втратив чинність, але згадується у нормативному контексті).
4. Закон України «Про охоронну діяльність» від 22.03.2012 № 4616-VI (зі змінами).
5. Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 № 3353-XII (зі змінами).
6. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII (зі змінами).
7. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV (зі змінами).
8. Кодекс газорозподільних систем, затверджений постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 № 466 «Про затвердження Порядку виконання підготовчих та будівельних робіт» (у редакції постанови КМУ від 26.08.2015 № 747).
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 № 668 «Про затвердження Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві».
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві».
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 № 870 «Про затвердження Типового порядку видачі дозволів на порушення об'єктів благоустрою».
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2022 № 1455 «Про затвердження Правил охорони електричних мереж».
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 761 «Про затвердження Порядку видачі спеціальних дозволів на використання лісових ресурсів».
15. НПАОП 0.00-4.12-05. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.
16. НПАОП 0.00-1.69-13. Правила охорони праці під час експлуатації тепломеханічного обладнання електростанцій, теплових мереж і тепловикористовувальних установок.
17. НПАОП 27.0-4.03-19. Положення щодо застосування нарядів-допусків на виконання робіт підвищеної небезпеки в металургійній промисловості та залізрудних гірничо-збагачувальних комбінатах.

- 18.НПАОП 27.0-4.02-90. Положення про застосування нарядів-допусків при провадженні робіт підвищеної небезпеки на підприємствах і в організаціях Міністерства металургії СРСР.
- 19.НПАОП 27.1-1.06-08. Правила охорони праці під час ремонту устаткування на підприємствах чорної металургії.
- 20.НПАОП 40.1-1.01-97. Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.
- 21.НПАОП 40.1-1.21-98. Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів (у редакції для споживачів).
- 22.НПАОП 45.2-7.02-12. Система стандартів безпеки праці. Охорона праці і промислова безпека у будівництві. Основні положення.
- 23.НПАОП 45.2-7.03-17. Мінімальні вимоги з охорони праці на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках.
- 24.НПАОП 45.2-1.12-01. Правила безпеки під час реконструкції будівель і споруд промислових підприємств.
- 25.НПАОП 45.2-1.02-90. Правила охорони праці при будівництві та ремонті об'єктів житлово-комунального господарства.
- 26.НПАОП 60.1-1.48-00. Правила безпеки для працівників залізничного транспорту на електрифікованих лініях.
- 27.ДБН А.3.2-2-2009. Система стандартів безпеки праці. Охорона праці і промислова безпека у будівництві. Основні положення.
- 28.ДБН А.3.1-5:2016. Організація будівельного виробництва.
- 29.Положення про планово-попереджувальні ремонти портових кранів морських портів, затверджене наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 17.06.2005 № 317.
- 30.Технічні правила ремонту та утримання автомобільних доріг загального користування України, затверджені наказом Державної служби автомобільних доріг України від 01.07.2009 № 320.

ДОДАТОК 1

Документи, що визначають допуск підрядника на територію замовника

№ з/п	Форма документа (залежно від видів робіт)	Нормативне посилання
1	Акт (допуск)	
1.1	Акт передачі підряднику (фронту робіт та об'єкта в цілому)	П. 69 Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві, затверджених постановою КМУ від 01.08.2005 № 668
1.2	Акт-допуск на виконання будівельно-монтажних робіт на території діючого підприємства (цеху, ділянки)	Додаток Д до ДБН А.3.2-2-2009 «Система стандартів безпеки праці. Охорона праці і промислова безпека у будівництві. Основні положення» (НПАОП 45.2-7.02-12)
1.2	Акт-допуск на виконання робіт підвищеної небезпеки на території підприємства (цеху, виробничої ділянки)	Додаток 1 до Положення щодо застосування нарядів-допусків на виконання робіт підвищеної небезпеки в металургійній промисловості та залізничних гірничо-збагачувальних комбінатах (НПАОП 27.0-4.03-19)
1.3	Акт-допуск для виконання робіт на території підприємства (цеху, ділянки) (проведення ремонтних та будівельно-монтажних робіт)	П. 8 глави 1 розділу III, додаток до Правил охорони праці під час ремонту устаткування на підприємствах чорної металургії (НПАОП 27.1-1.06-08)
1.4	Акт-допуск на виконання робіт по ремонту порталних кранів	П. 6.2.6, додаток 11 (аркуш 4) до Положення про планово-попереджувальні ремонти портальних кранів морських портів, затверджене наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 17.06.2005 № 317
1.5	Допуск на проведення гасіння пожежі (біля проводів контактної мережі електрифікованих ліній залізниць)	П. 12.2, додаток 2 до Правил безпеки для працівників залізничного транспорту на електрифікованих лініях (НПАОП 60.1-1.48-00)
2	Дозвіл	
2.1	Дозвіл на виконання робіт в охоронній зоні кабельної (повітряної) лінії електропередачі	Додатки 1 та 2 до Правил охорони електричних мереж, затверджених постановою КМУ від 27.12.2022 № 1455
2.2	Дозвіл на роботу в зоні контактних мереж та повітряних ліній, що перебувають під напругою, електрифікованих ліній залізниць	П. 4.6, додаток 1 до Правил безпеки для працівників залізничного транспорту на електрифікованих лініях (НПАОП 60.1-1.48-00)
2.3	Дозвіл на виконання будівельних робіт	Ст. 29 Закону України «Про планування і забудову територій»; ст. 37 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»; п. 27 Порядку виконання підготовчих та будівельних робіт, затвердженого постановою КМУ від

		13.04.2011 № 466 (у редакції постанови КМУ від 26.08.2015 № 747)
2.4	Дозвіл на виконання підготовчих робіт	Ст. 28-1 Закону України «Про планування і забудову територій»
2.5	Дозвіл на порушення благоустрою для проведення земляних та/або ремонтних робіт (видається виконавчим органом сільської, селищної, міської ради за місцем проведення робіт)	П. 6, додаток 3 «Перелік земляних та/або ремонтних робіт, для проведення яких необхідно отримати дозвіл» до Типового порядку видачі дозволів на порушення об'єктів благоустрою або відмови в їх видачі, переоформлення, видачі дублікатів, анулювання дозволів, затвердженого постановою КМУ від 30.10.2013 № 870; п.п. 13, 14 глави 4 розділу III Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494
3	Ордер	
3.1	Ордер на роботи в смузі відведення автомобільної дороги, вулиці та залізничного переїзду	Ст. 26 Закону України «Про дорожній рух»; п. 6.1.99 Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів (НПАОП 40.1-1.21-98)
4	Лісорубний квиток	
4.1	Лісорубний (лісовий) квиток (дозвіл на використання лісових ресурсів); лісорубний квиток на проведення робіт з видалення придорожніх насаджень у смугах відведення автомобільних доріг загального користування	П. 3, додаток 1 до Порядку видачі спеціальних дозволів на використання лісових ресурсів, затвердженого постановою КМУ від 23.05.2007 № 761; підрозділ 9.4 Технічних правил ремонту та утримання автомобільних доріг загального користування України, затверджених наказом Державної служби автомобільних доріг України від 01.07.2009 № 320
5	Погодження	
5.1	Письмове погодження Оператора газорозподільної системи на проведення ремонтних, будівельних та/або земляних робіт в охоронній зоні газорозподільної системи	П. 8 розділу III Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494; п. 34 глави 1 розділу V Правил технічної експлуатації систем газопостачання, затверджених наказом Міненерго від 21.10.2024 № 402

ДОДАТОК 2
УДОСКОНАЛЕНА ФОРМА ПРОЦЕДУРИ
ДОПУСКУ ПІДРЯДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ПОЛОЖЕННЯ ПРО УДОСКОНАЛЕНУ ПРОЦЕДУРУ ДОПУСКУ
ПІДРЯДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
ДО ВИКОНАННЯ РОБІТ НА ТЕРИТОРІЇ ПІДПРИЄМСТВА

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення встановлює порядок допуску підрядних організацій до виконання робіт на території підприємства.

1.2. Метою документа є:

- підвищення ефективності управління охороною праці;
- мінімізація виробничих ризиків;
- запобігання формальному підходу до процедур допуску;
- забезпечення чіткого розмежування відповідальності сторін.

1.3. Положення є обов'язковим для всіх структурних підрозділів підприємства та підрядних організацій.

2. АЛГОРИТМ УДОСКОНАЛЕНОЇ ПРОЦЕДУРИ ДОПУСКУ

Для підвищення ефективності управління охороною праці при залученні підрядних організацій запропоновано удосконалений алгоритм процедури допуску. Він передбачає перевірку документації за уніфікованим чек-листом, оцінку професійних ризиків, оформлення акту-допуску та подальший моніторинг виконання робіт. Структурну схему процесу представлено на рис. 1.

3. УНІФІКОВАНИЙ ЧЕК-ЛИСТ ДОПУСКУ ПІДРЯДНИКА

№	Контрольний пункт	Відмітка	Примітка
1	☐ Наявність договору підряду		
2	☐ Дозволи на роботи підвищеної небезпеки		
3	☐ Посвідчення з охорони праці		
4	☐ Медичні огляди працівників		
5	☐ План ліквідації аварійних ситуацій		
6	☐ Призначення відповідального керівника робіт		
7	☐ Оцінка суміщення робіт		
8	☐ Проведення цільового інструктажу		
9	☐ Фотофіксація робочої зони		
10	☐ Реєстрація в електронній системі		

Без повного заповнення чек-листа допуск забороняється.

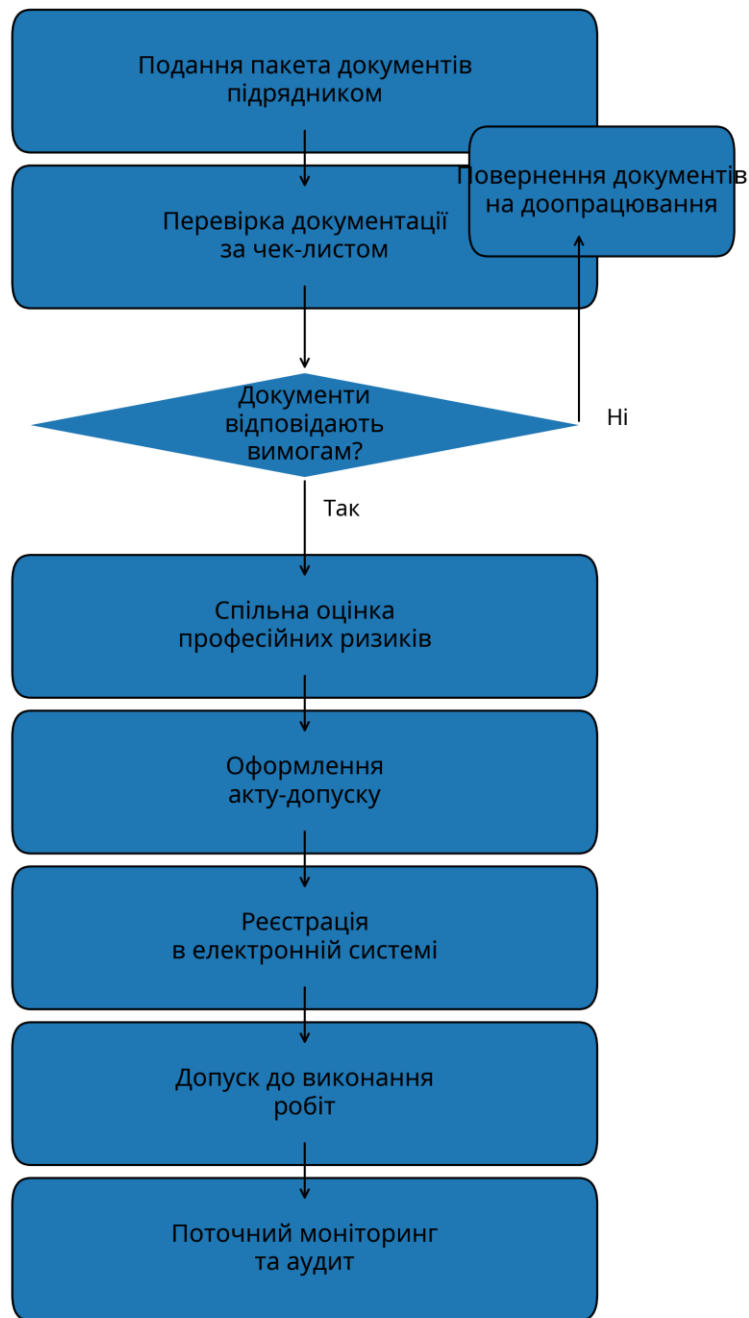

Рис. 1 – Алгоритм удосконаленої процедури допуску підрядних організацій

4. УДОСКОНАЛЕНА ФОРМА АКТУ-ДОПУСКУ

Акт-допуск повинен містити:

1. Перелік конкретних небезпечних факторів ділянки.
2. Результати оцінки ризику ($P \times S$).
3. Рівень допустимості ризику.
4. Заходи мінімізації ризику.
5. Умови припинення робіт.
6. Блок «Суміщення робіт та взаємний вплив».
7. Термін дії акту.

8. Підпис відповідального координатора з охорони праці.

5. ЕЛЕКТРОННИЙ КОНТРОЛЬ

Електронна система повинна забезпечувати:

- автоматичний контроль строків дії документів;
- інтеграцію з пропускною системою;
- фіксацію відповідальних осіб;
- формування рейтингу підрядників за показниками безпеки;
- автоматичне повідомлення про перевищення рівня ризику.

6. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

Замовник відповідає за:

- організацію безпечних умов виробничого середовища;
- контроль виконання погоджених заходів.

Підрядник відповідає за:

- безпечну організацію власних робіт;
- дотримання вимог охорони праці;
- негайне інформування про небезпечні ситуації.